

**Звіт про результати діяльності
Представництва Президента України
в Автономній Республіці Крим за грудень 2018 року**

З метою реалізації поставлених Президентом України завдань щодо забезпечення основних напрямів гуманітарної, соціальної та економічної політики України, відносно населення тимчасово окупованої території (далі – ТОТ) України АР Крим, а також внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) діяльність Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим (далі – Представництво) в грудні 2018 р. реалізовувалася в межах чинного законодавства, на виконання доручень Президента України, шляхом виконання заходів Плану невідкладних заходів з протидії російської агресії з тимчасово окупованої території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки, затвердженому розпорядженням Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим (далі – Постійний Представник) № 17 від 20 червня 2018 р. (далі – ПНЗ), за наступними напрямами.

1. Взаємодія Представництва з іншими органами та населенням

Представництвом здійснюється активна взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, громадськими об'єднаннями та органами самоврядування кримськотатарського народу з питань власної компетенції, зокрема визначених Законом України від 2 березня 2000 р. №1524-III «Про Представництво Президента України в АРК» та Указом Президента України від 20 січня 2016 р. № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в АРК» (зі змінами).

Протягом грудня Перший заступник Постійного Представника та співробітники служб Представництва взяли участь у 17 заходах з питань ТОТ України АР Крим.

У грудні Представництвом підготовлено та проведено 2 міжвідомчі наради, а саме:

– 7 грудня щодо відновлення діяльності Кримської філії Університету державної фіскальної служби України під головуванням Першого заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим Ізета Гданова за участю начальника ГУ ДФС в Херсонській області, Автономної Республіки Крим та м. Севастополі Ігоря Кліма, представників Університету державної фіскальної служби України, РВ Фонду державного майна в Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, Департаменту освіти і науки Херсонської облдержадміністрації. В ході наради розглядалися наявні приміщення в м. Херсон для розташування навчального комплексу філії університету, гуртожитку, обговорювалось питання залучення викладацького складу тощо. В результаті учасниками наради було узгоджено практичний план подальших дій по відкриттю філії Університету ДФС України. Це дасть можливість громадянам України з тимчасово окупованого Криму отримати вищу освіту в галузі оподаткування та митної справи на материковій частині України;

– 22 грудня 2018 р. щодо вирішення актуальних соціально-економічних та інших проблем тимчасово окупованої території АР Крим під головуванням Першого заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим Ізета Гданова з керівниками правоохоронних органів АР Крим, ДФС України у Херсонській області, АР Крим та м. Севастополі та представником прокуратури АР Крим. За підсумками проведеної наради визначено за необхідне вжиття комплексу заходів задля належного реагування на поточну ситуацію на ТОТ України АР Крим, а також регулярне проведення нарад в такому форматі в подальшому та окреслено їх

тематику. За підсумками проведеної наради та на виконання протокольних рішень Представництвом проінформовано Президента України про проблемні питання здійснення правоохоронної діяльності на ТОТ України АР Крим, а також направлено звернення до Генерального прокурора України з ініціативою повної передислокації в Херсонську область прокуратури АР Крим та її керівництва задля здійснення належної координації дій правоохоронних органів АР Крим.

У грудні 2018 року забезпечено участь співробітників Представництва у засіданні двох комітетів Верховної Ради:

– 6 грудня 2018 р. відбулось засідання Комітету Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, на якому були затверджені рекомендації слухань у Комітеті на тему: «Удосконалення державної політики у сфері застосування санкцій до осіб, причетних до незаконних політично мотивованих переслідувань громадян України на тимчасово окупованих територіях». Представництво взяло безпосередню участь у підготовці проекту цих рекомендацій, надавши свої пропозиції, які були враховані Комітетом. Присутній на засіданні керівник служби міжнародних зв'язків Представництва Євген Самуха також відмітив та підтримав ініціативу Комітету провести у квітні 2019 р. парламентські слухання на тему: «Стан забезпечення реалізації прав внутрішньо переміщених осіб в Україні».

– 19 грудня Комітет з питань культури та духовності за результатами доповіді Постійного Представника Президента України в АР Крим щодо охорони культурної спадщини, зокрема археологічної, на ТОТ АР Крим, яку було заслухано 21 листопада 2018 року, вирішив підтримати ПНЗ та рекомендував КМУ сприяти Представництву в його реалізації в частині заходів, пов'язаних з дотриманням прав громадян у сферах культури та свободи совісті, а також забезпечити належний рівень взаємодії ЦОВВ з Представництвом з цих питань. Своім рішенням Комітет рекомендував: РНБО застосувати санкції до підконтрольних державі-агресору установ і організацій, які здійснюють незаконні археологічні розвідки, розкопки, вивозять культурні цінності України з Криму до РФ, Генеральній прокуратурі активізувати координацію дій правоохоронних органів щодо належної кримінально-правової оцінки діянь вищевказаних установ і організацій, КМУ та Мінкультури активізувати моніторинг неправомірного вивезення культурних цінностей України з Криму до РФ, проведення виставок, показів тощо.

Крім того, 5 грудня 2018р. у рамках роботи Комітету Верховної Ради з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, під головуванням першого заступника голови Сергія Капліна відбулось засідання Консультативної ради з питань удосконалення медичної реформи, на якому обговорювалися проблеми реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення для первинної медичної допомоги, надання медичних послуг та лікарських засобів за програмою державних гарантій. У засіданні взяв участь керівник служби міжнародних зв'язків Представництва Президента України в АРК Євген Самуха, який проінформував присутніх про стан охорони здоров'я на території тимчасово окупованого Криму, зазначив проблемні питання щодо доступу внутрішньо переміщених осіб та мешканців півострову до медичних послуг на материковій Україні, акцентував на необхідності залучення вітчизняних закладів медичної освіти до участі в освітній програмі «Крим-Україна».

Також, 6 грудня на черговому та 12 грудня 2018 р. на заключному засіданні Координаційної ради з питань напрацювання законодавчих пропозицій щодо запровадження перехідного правосуддя Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини членами Координаційної ради та експертами було обговорено положення

концепції перехідного правосуддя, викладеного в законопроекті "Про засади державної політики захисту прав людини в умовах подолання наслідків збройного конфлікту", розглянуто висловлені зауваження до його основних положень та перехідних положень. Представництвом було запропоновано та напрацьовано ряд змін та доповнень до вказаного проекту закону, зокрема щодо термінології, яка пропонувалась; матеріальної компенсації країні за рахунок держави-агресора та її майна; запровадження політичної відповідальності; додаткового закріплення у статтях законопроекту політичних та культурних прав корінного кримськотатарського народу та інших спільнот України, що потерпають від російської агресії; інші правки, які гарантують посилений захист прав жертв збройного конфлікту на тимчасово окупованих територіях України та додаткові соціальні гарантії. За результатами засідання було оголошено про закінчення роботи над текстом законопроекту, прийнято рішення про його направлення для подальшого розгляду та опрацювання до Верховної Ради України.

Всі заходи, організовані або проведені за участю керівництва Представництва за звітний період, описані у додатку 1 до звіту в хронологічному порядку.

Всі проведені заходи були відображені у новинах офіційного веб-сайту Представництва (<http://www.ppu.gov.ua/>) разом із відомостями про діяльність Президента України з питань Криму та про інші події, пов'язані із Кримом, з версіями посилань англійською, кримськотатарською та російською мовами.

Резонансу серед відвідувачів сайту набули статті щодо ситуації з правами людини на ТОТ України Крим, відновлення освітянської діяльності кримської філії Університету державної фіскальної служби України, коментар Першого заступника Постійного Представника Ізета Гданова щодо доцільності роботи митниці на адмінмежі з ТОТ АР Крим, тощо.

З дати заснування веб-сайту Представництва загальна кількість переглядів склала 641 тисяча, в тому числі у грудні 2018 р. цей показник склав майже 16 тисяч відвідувань інтернет-користувачів.

Вищевказані заходи також відображені у повідомленнях групи Представництва у соцмережі «Фейсбук» (<https://www.facebook.com/ppu.gov.ua/>) (32 новини) разом із відомостями про діяльність Президента України з питань Криму (9 новин) та про інші події, пов'язані із Кримом (23 новини). Загальна кількість учасників групи та осіб, які постійно слідкують у соцмережі «Фейсбук» за новинами Представництва – більше двох тисяч осіб.

Протягом грудня на сторінці Представництва у Твіттері (https://twitter.com/ppu_gov_ua) розміщено 10 інформаційних повідомлень, загальна кількість переглядів 3,6 тис.

У рамках висвітлення діяльності Представництва Першим заступником у звітному періоді періодично надавалися інтерв'ю таким ЗМІ як «АТР», «Крим.Реалії», «РБК-Україна», «112 Україна», «Обозреватель», «Прямий» та ін. Розміщені Представництвом матеріали на сайті та в групі у соціальній мережі «Фейсбук», інтерв'ю, заяви на вказаних заходах активно використовувалися іншими українськими засобами масової інформації.

Водночас у матеріалах російських засобів масової інформації (далі – ЗМІ) та підконтрольних ЗМІ державі-агресору на ТОТ, заявах колаборантів та посадових осіб Російської Федерації (далі – РФ) триває постійна неконструктивна критика та спроби викривлення діяльності Представництва. Особливу увагу окупаційної преси у грудні 2018 р. привертала діяльність Представництва із захисту інтересів України на морських просторах навколо Криму, з питань військового обліку та пенсійного

забезпечення кримчан, щодо удосконалення санкційного законодавства. У цілому можна констатувати велике медійне значення діяльності Представництва у наведений період в умовах інформаційної війни, як складової російської агресії, що триває.

Скарг представників ЗМІ на неналежний розгляд Представництвом запитів (відсутність відповіді, неповнота, несвоєчасність надання інформації) протягом вказаного періоду не надходило.

Вбачається за доцільне подальша активна участь Представництва, як державного органу України, у відповідних заходах у форматі дискусій чи конференцій, за участю керівних осіб центральних органів виконавчої влади, депутатів, іноземних дипломатів, експертних та журналістських кіл України з метою обговорення та вирішення питань, пов'язаних з російською збройною агресією та незаконною окупацією Кримського півострова, та посилення уваги міжнародної спільноти до ситуації в Україні, яка склалася внаслідок тимчасової окупації Кримського півострова, та необхідності подальшого міжнародного тиску на окупанта з метою відновлення територіальної цілісності й суверенітету України.

У грудні 2018 р. до Представництва надійшло 189 листів вхідної кореспонденції. У межах реалізації завдань Представництвом за звітний період підготовлено та надіслано 97 листів.

2. Міжнародна ситуація щодо Криму та міжнародні зв'язки Представництва *Рішення та заяви міжнародних установ та іноземних посадових осіб*

У грудні 2018 р. рівень уваги іноземних посадових осіб та міжнародних організацій до кримської проблематики залишався високим, зокрема під особливо пильною увагою залишалися питання дотримання прав і свобод на тимчасово окуповані території, незаконного утримування РФ українських громадян та агресією Росії проти України в Чорному та Азовському морях.

01 грудня 2018 р. незаконно засуджений в РФ український режисер Олег Сенцов удостоївся премії Міністерства закордонних справ Польщі "За людську гідність". Премія була вручена сестрі Сенцова Наталії Каплан.

01 грудня 2018 р. у Празі відбулась акція-флешмоб на підтримку територіальної цілісності України та у зв'язку з агресією РФ в Керченській протоці. Захід організований чеськими активістами з руху «Kaputin - Demokraté, zastavme Putina» («Капутін - демократи, зупинимо Путіна»).

04 грудня 2018 р. Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) у Страсбурзі в рамках нової міждержавної заяви України проти Росії виніс рішення, яким зобов'язав Росію надати необхідну медичну допомогу захопленим поруч з Керченською протокою українським морякам. Відзначається, що таке рішення суд прийняв у відповідь на терміновий запит української влади відповідно до правила 39 Регламенту суду в контексті нової міждержавної заяви, поданої проти Росії за статтею 39 Європейської конвенції з прав людини. Міждержавну заяву було подано Україною 29 листопада та зареєстровано під номером 55855/18 "Україна проти Росії".

05 грудня 2018 р. під час українсько-албанських політичних консультацій на рівні керівників профільних департаментів зовнішньополітичних відомств України та Республіки Албанія Володимира Шкурова і пані Мімози Халімі, відбулася заява албанської сторони, яка підтвердила незмінність позиції щодо підтримки суверенітету і територіальної цілісності України.

06 грудня 2018 р. у рамках 25-ї зустрічі міністрів закордонних справ країн ОБСЄ відбувся тематичний захід міністерського рівня «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим і м. Севастополь (Україна) та частин Чорного і Азовського морів». У своїх виступах партнери висловили повну підтримку України, закликали до негайного

звільнення українських військовополонених, а також обговорили можливі кроки в напрямку стримування агресора.

06 грудня 2018 р. у щорічному звіті прокурора суду Фату Бенсуда відбулася заява Прокуратури Міжнародного кримінального суду (Гаазький трибунал, Нідерланди) щодо найближчого завершення аналізу військових злочинів в Криму і на Донбасі і винесення рішення про прийнятність справи до розгляду. Канцелярія прокурора в поточному році продовжила збирати докази, що стосуються конфліктів в Криму і на Донбасі. Зокрема, встановлено, що ситуація в Криму є окупацією і підпадає під характеристику міжнародного збройного конфлікту, зафіксовано незаконний призов громадян в армію країни-окупанта, незаконні суди над українцями і кримськими татарами і викрадення людей, незгодних з владою.

07 грудня 2018 р. відбулася заява директора Amnesty International у Східній Європі та Центральній Азії Марії Стразерс щодо зняття політично мотивованих обвинувачень проти Еміля Курбедінова і його беззастережного звільнення.

7-8 грудня 2018 р. у Вільнюсі відбувся VI «Форум вільної Росії» де учасники обговорили проблему окупації Криму. На форумі презентували проект «БАЗА» - створення списку осіб, що підлягають в подальшому люстрації і трибуналу.

10 грудня 2018 р. відбулася публікація Державним департаментом США рекомендацій щодо подорожей Росією, в яких США пропонує відмовитися громадянам США від відвідування Криму через окупацію української території Росією і зловживань з боку окупаційної влади. За даними Держдепу, окупаційна влада Криму продовжує жорстоко поводитися з іноземцями і місцевим населенням, особливо з тими, кого вона вважає не згодними з її «владою» на півострові.

10 грудня 2018 р. відбулася заява секретаря OpenStreetMap Foundation Мартіна ван Екселя щодо отримання радою директорів запиту про перегляд того, що Крим позначається «російським». Представники сервісу позначили Крим українською територією.

11 грудня 2018 р. відбулося ухвалення двопартійної резолюції Палатою представників Конгресу США, якою Конгрес засудив військову агресію, вчинену РФ проти Української держави у Керченській протоці. Резолюція засуджує напад РФ на кораблі ВМС України у Керченській протоці як такий, що порушує обов'язкові до виконання міжнародні норми і домовленості. Документ закликає Росію негайно повернути судна та їх екіпаж Україні, припинити порушувати суверенітет України та чинити перепони українському судноплавству через Керченську протоку, яке має на це право згідно з міжнародними нормами і домовленостями. У резолюції підтверджується відданість США надавати українському народові політичну, економічну та безпекову допомогу, необхідну для забезпечення його незалежності, демократичного розвитку і процвітання. Okремо міститься заклик до Президента США, а також союзників і партнерів Сполучених Штатів змусити Росію відповісти за триваючу агресію проти України.

12 грудня 2018 р. у Страсбурзі відбулося вручення премії Європарламенту «За свободу думки» імені Сахарова, лауреатом якої став заарештований в Росії український режисер Олег Сенцов. Нагороду його сестрі – Наталі Каплан вручав голова Європейського парламенту Антоні Таяні.

12 грудня 2018 р. у Москві біля будівлі адміністрації президента Росії відбулася серія одиночних пікетів на підтримку Олега Сенцова, приурочена до вручення йому премії імені Сахарова.

12 грудня 2018 р. Європейським парламентом було ухвалено резолюцію про стан впровадження Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, у якій

Європейський парламент висловив стурбованість з приводу намагання Росії перетворити Азовське море на російське “внутрішнє озеро” та винятково воєнну зону. Крім того, депутати Європейського парламенту вимагають від Росії гарантувати свободу судноплавства через Керченську протоку і в Азовському морі, що передбачено міжнародним правом. Європейський парламент закликав ЄС та його країни-члени закрити доступ до портів ЄС російським суднам, що йдуть з Азовського моря, якщо Росія не відновить свободу судноплавства через Керченську протоку і в Азовському морі.

У документі Європейський парламент рішуче засудив свідомий акт агресії Російської Федерації проти України, вчинений 25 листопада в Керченській протоці, та вимагає негайно та безумовно звільнити усі українські судна та моряків, які є військовополоненими. Євродепутати підкреслюють, що “не існує виправдання застосуванню Росією такої воєнної сили проти українських суден”. Також Європейський парламент закликає ЄС та країни-члени запровадити цілеспрямовані санкції, якщо РФ не звільнить українських військовослужбовців і якщо відбудеться будь-яке подальше воєнне загострення.

Разом з тим, євродепутати закликали використати усі дипломатичні засоби для зниження напруженості ситуації та “вітають пропозицію посередництва між Києвом і Москвою”. Крім того, в резолюції ЄП висловив наполегливий заклик до Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) та її країн-учасниць розширити мандат Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ на регіон Азовського моря.

12 грудня 2018 р. відбулася заява Сенату Чехії, у якій він засудив затримання українських човнів та їх екіпажів російськими військовими біля Криму. На думку Сенату, лідери вищого рівня країн ЄС мають також представити чітку позицію з цього питання на майбутньому саміті. Верхня палата Сенату закликала уряд відстоювати цю позицію на засіданні Європейської ради.

17 грудня 2018 р. відбулася спільна заява Ради асоціації Україна-ЄС за підсумками 5-го засідання щодо порушення Росією міжнародного права, ескалації в Керченській протоці та Азовському морі та політичної асоціації та економічної інтеграції між Україною та Європейським Союзом.

Рада асоціації висловила свою глибоку стурбованість з приводу ескалації в Керченській протоці та Азовському морі і порушення Росією міжнародного права, а також подальшої мілітаризації в регіоні. У листопаді російські прикордонні військові кораблі протаранили та обстріляли українські судна, які потім були захоплені Росією разом з їх командами. Не існує жодних виправдань для застосування військової сили з боку Росії. Рада асоціації закликала Росію негайно повернути захоплені українські судна та звільнити 24 затриманих військовослужбовців, а також забезпечити вільний та безперешкодний прохід через Керченську протоку з і до Азовського моря відповідно до міжнародного права. Європейський Союз продовжуватиме уважно відслідковувати ситуацію і рішуче налаштований діяти належним чином у тісній координації зі своїми міжнародними партнерами. Рада асоціації обговорила можливість надання адресної допомоги ЄС приазовському регіону. ЄС готовий вжити заходів для подальшого надання підтримки, зокрема постраждалим регіонам України. У цьому контексті ЄС має намір направити оціночну місію до України на початку 2019 року.

ЄС підтвердив рішучу підтримку незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаних кордонів. Обидві сторони підтвердили, що рішуче засуджують порушення суверенітету та територіальної цілісності України внаслідок актів агресії Збройних сил РФ з лютого 2014 року. Вкотре було підтверджено політику ЄС невизнання незаконної анексії Росією території

Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Побудова Керченського мосту є подальшим порушенням суверенітету і територіальної цілісності України. Рада асоціації засудила триваючу мілітаризацію півострова, яку здійснює Росія, та подальше погіршення ситуації з правами людини в Криму, включаючи переслідування кримських татар та тих, хто не визнав незаконну анексію. Рада асоціації закликала негайно звільнити Олега Сенцова та усіх громадян України, які були незаконно затримані та ув'язнені на Кримському півострові та в Росії.

17 грудня 2018 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй ухвалила резолюцію «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, Україна, а також частин Чорного і Азовського морів».

Резолюція про мілітаризацію Криму, а також районів Чорного та Азовського морів була внесена на розгляд делегацією України в співавторстві із 40 іншими державами. Представляючи резолюцію, заступник міністра закордонних справ України Сергій Кислиця закликав всі держави підтримати резолюцію, а Росію – звільнити захоплені в Чорному морі три судна і 24 членів екіпажу. У резолюції підкреслюється, що «присутність російських військ у Криму суперечить національному суверенітету, політичній незалежності та територіальній цілісності України і підриває безпеку і стабільність сусідніх країн і європейського регіону». У ній висловлюється серйозна стурбованість «з приводу прогресуючої мілітаризації Криму Російською Федерацією як державою-окупантом». Автори відзначають небезпечне «наростання напруженості» і «невиправдане застосування сили Росією проти України» в Чорному морі, зокрема, захоплення 25 листопада трьох суден ВМС України.

Генеральна Асамблея ООН закликала Росію «беззастережно і невідкладно звільнити судна і їх екіпажі», а також не перешкоджати здійсненню навігаційних прав і свобод України в Чорному та Азовському морях і Керченській протоці. У документі міститься осуд будівництва Росією моста через Керченську протоку «між Російською Федерацією і тимчасово окупованим Кримом». Генеральна Асамблея настійно закликає Російську Федерацію як державу-окупанта вивести свої збройні сили з Криму і негайно припинити тимчасову окупацію території України.

18 грудня 2018 р. у Москві біля будівлі адміністрації президента Росії відбулися одиночні пікети проти репресій стосовно кримських татар в окупованому Росією Криму.

18 грудня 2018 р. в Брюсселі відбулася Комісія Україна-НАТО під час якої Посли Альянсу запевнили Україну в підтримці її суверенітету та територіальної цілісності та наголосили, що використання Росією військової сили проти українських моряків і кораблів поряд з Азовським морем було невиправданим та закликали Росію звільнити українських моряків і утриматися від будь-якої подальшої ескалації.

18 грудня 2018 р. у Берліні відбулася конференція «Крим: хронологія пригноблення», організована центрами *Liberale Moderne (LibMod)* та *Solidarus*. Під час конференції було констатовано, що тема ТОТ України Крим не має великого розголосу ані в німецьких ЗМІ, ані у публічних дискусіях місцевих політиків. Керівник *LibMod*, экс-депутат Бундестагу Марілуїзе Бек зазначив, що в Європі майже не знають про депортації цілих народів, серед яких були як кримські татари, так і поволзькі німці.

20 грудня 2018 р. відбулися заяви Посольства США в Україні та речниці Єврокомісії Маї Косьянчич щодо звільнення Росією кримськотатарського активіста Едема Бекірова та всіх інших українських політв'язнів.

22 грудня 2018 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила ініційовану Україною резолюцію «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, Україна», співавторами якої стали 29 держав.

Основними положеннями документа є: підтвердження неприпустимості захоплення території Криму силою та зобов'язання повернути окуповані території; засудження політично вмотивованих переслідувань громадян України: заклик звільнити всіх українців, які незаконно утримуються в окупованому Криму та в РФ; визнання Олега Сенцова, Володимира Балуха та Еміра-Усеїна Куку політичними в'язнями; засудження РФ за примусове переведення населення Криму в російське громадянство, залучення до військових операцій, а також проведення незаконних виборчих кампаній; заклик до РФ надати доступ до незаконно утримуваних українських громадян на російській території та в Криму незалежним лікарям з міжнародних медичних організацій, а також українським посадовим особам; заклик до РФ утриматися від криміналізації права на свободу слова та права на вільне зібрання в Криму, припинити дискримінацію тих, хто не визнає окупацію.

У Резолюції закріплена вимога до міжнародних організацій та спеціалізованих установ ООН позначати в офіційних документах український півострів як «Автономна Республіка Крим та місто Севастополь (Україна), які є тимчасово окупованими Російською Федерацією» та доручено Генеральному секретарю ООН підготувати звіт про виконання цієї резолюції та розробити рекомендації для подальших дій.

22 грудня 2018 р. відбулася заява Надзвичайного та Повноважного Посла Японії в Україні Шігекі Сумі щодо невизнання Японією незаконної анексії Криму Росією та продовження антиросійських санкцій до повного відновлення територіальної цілісності України.

26 грудня 2018 р. відбулася заява экс-віце-президента парламенту Норвегії Карла Хагена щодо необхідності визнання Криму частиною території РФ. В заяві йшлося про те, що в Криму пройшов «легітимний» референдум і більшість місцевого населення виступило за повернення півострову до складу Росії.

26 грудня 2018 р. Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) розпочато розслідування стосовно Російського футбольного союзу (РФС), який можливо має відношення до факту участі двох російських професійних футбольних клубів «Сокіл» (м. Саратов) і «Анжи-2» (м. Махачкала) у відкритому зимовому Кубку т.зв. «Кримського футбольного союзу», котрий проводився у 2017 році на території тимчасово окупованого Криму. Проведення на півострові таких спортивних заходів окупаційною владою в Криму та офіційними структурами РФ всупереч рішенням УЄФА і ФІФА, які з 1 січня 2015 року заборонили кримським футбольним клубам брати участь у змаганнях під егідою РФС, є черговою спробою легалізації тимчасово окупованої території АР Крим як суб'єкта Російської Федерації.

27 грудня 2018 р. Міжпарламентська асамблея Молдова – Україна – Грузія підписала спільну резолюцію, в якій засудили «військову агресію Росії» проти України в Керченській протоці і Азовському морі. Країни висунули вимогу звільнити українських моряків і в черговий раз звинуватили Росію в анексії своїх територій. У резолюції країни просять США і ЄС збільшити політичну підтримку державам Східної Європи. У документі також говориться, що втручання Росії у внутрішні справи трьох держав визнано незаконним і дестабілізуючим для всього регіону і для міжнародної спільноти.

У звітах Спеціальної моніторингової місії (далі – СММ) ОБСЄ за звітний період питання, пов'язані із Кримом та агресією Росії проти України в Чорному та Азовському морях підіймалися у Щотижневому звіті 49/2018 від 11 грудня 2018 р. (за період з 3 грудня по 9 грудня 2018 р.), зокрема СММ продовжувало стежити за судовим слуханням, пов'язаним з танкером Механік Погодін, затриманим у Херсонському порту. У Херсоні СММ спостерігав за слуханням у Херсонському адміністративному

суді, пов'язаному з танкером Механік Погодін, затриманим у порту міста. 3 грудня 2018 р. суд виніс рішення щодо продовження затримання танкера.

СММ продовжувало здійснювати моніторинг наслідків введення воєнного стану на території України, у т.ч. в південно-східних районах Херсонської області, та біля порту у контрольованому урядом Бердянську (щотижневий звіт 50/2018 від 18 грудня 2018 року (за період з 10 грудня по 16 грудня 2018 року)).

Також СММ ОБСЄ фіксувалася інформація щодо арешту херсонського кримськотатарського активіста Едема Бекіров, який був затриманий у Сімферополі (Крим). (Щотижневий звіт 50/2018 від 18 грудня 2018 року (за період з 10 грудня по 16 грудня 2018 року)).

Рішення та заяви органів влади України на міжнародній арені

У грудні 2018 р. органи влади України на міжнародній арені приділяли достатню увагу питанню тимчасової окупації Криму, зокрема під особливо пильною увагою залишалися питання незаконного утримування РФ українських громадян та агресією Росії проти України в Чорному та Азовському морях.

03 грудня 2018 р. українською делегацією в Комітеті з безпеки на морі Міжнародної морської організації (ІМО) було висловлено категоричний протест Російської Федерації у зв'язку зі збройним нападом і захопленням у полон трьох українських військових катерів і членів їх екіпажів, який підтримали 34 країни-члени ІМО.

04 грудня 2018 р. у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі відбулося засідання Північноатлантичної ради з Грузією та Україною у якому взяв участь Міністр закордонних справ України Павло Клімкін. Керівництво Альянсу та міністри держав-членів НАТО під час виступів рішуче засудили агресивні дії Росії. Вони також вживатимуть заходів для звільнення українських моряків з російського полону.

05 грудня 2018 р. відбулася заява МЗС України щодо проведення термінових консультацій відповідно до Будапештського меморандуму з метою забезпечення повного дотримання зобов'язань та негайного припинення агресії РФ проти України.

05 грудня 2018 р. відбувся виступ Міністра закордонних справ України на 25-му засіданні Ради міністрів закордонних справ ОБСЄ, м. Мілан щодо спланованого здійснення акту неприхованої агресії РФ проти України в районі Керченської протоки і, як наслідок, загострення безпекової ситуації в Чорному і Азовському морях та щодо підтримки проекту постанови Генеральної Асамблеї ООН «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та міста Севастополь (Україна), а також частин Чорного та Азовського морів».

05 грудня 2018 р. відбулася заява Постійного представника України в ООН Володимира Єльченко під час брифінгу щодо мілітаризації Криму Росією, щодо загрози безпеці Європи у зв'язку з мілітаризацією Криму Росією. Росія використовує Крим як військову базу для створення загрози всьому регіону а також перекидання військ у Сирію, а Крим – головний елемент нової російської експансіоністської політики.

06 грудня 2018 р. у рамках 25-ї зустрічі міністрів закордонних справ країн ОБСЄ відбувся тематичний захід міністерського рівня «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим і м.Севастополь (Україна) та частин Чорного і Азовського морів» під час якого відбулася заява міністра закордонних справ України Павла Клімкіна щодо продовження тиску Росією на кримськотатарський народ, затримання адвоката Еміля Курбедінова, який захищав політичних в'язнів Кремля.

07 грудня 2018 р. МЗС України був висловлений рішучий протест щодо незаконного рішенням російського окупаційного «суду» у Сімферополі про

адміністративний арешт кримськотатарського активіста та адвоката Еміля Курбедінова.

07 грудня 2018 р. Постійним представником України при міжнародних організаціях у Відні Ігорем Прокопчуком на заключній сесії 25-го засідання Ради міністрів закордонних справ ОБСЄ виголошений Виступ делегації України щодо триваючої російської агресії проти України та незаконної окупації Криму та посилення зусиль ОБСЄ у вирішенні чітких, грубих та постійних порушень принципів та зобов'язань ОБСЄ Російською Федерацією.

10 грудня 2018 р. під час зустрічі Міністра закордонних справ України Павла Клімкіна з міністрами закордонних справ держав-членів ЄС у рамках засідання Ради ЄС із закордонних справ відбулися заві Міністрів закордонних справ держав-членів ЄС, які підтвердили безумовну підтримку територіальної цілісності та суверенітету України в межах міжнародно визнаних кордонів та погодилися з необхідністю вжиття подальших кроків з метою звільнення українських моряків, забезпечення свободи судноплавства в Азовському та Чорному морях.

11 грудня 2018 р. відбулася заява делегації України на засіданні Генеральної Асамблеї ООН щодо океанів та морського права щодо незаконних дій Російської Федерації, що загрожують безпеці судноплавства у Чорному та Азовському морях.

13 грудня 2018 р. МЗС України був висловлений рішучий протест щодо незаконного рішення російського окупаційного «суду» у Сімферополі про арешт громадянина України Едема Бекірова.

14 грудня 2018 р. відбулася заява МЗС України з нагоди 44-ї річниці резолюції Генеральної Асамблеї ООН 3314 (XXIX) «Визначення агресії» щодо припинення РФ агресії проти України, виконання відповідних резолюцій Генасамблеї ООН, звільнення усіх полонених та незаконно утримуваних громадян України, відновлення територіальної цілісності Української Держави.

14 грудня 2018 р. Заступником міністра закордонних справ України Василем Боднарем на 39-му засіданні Ради міністрів закордонних справ країн-членів Організації Чорноморського Економічного Співробітництва виголошена Заява делегації України щодо триваючої російської агресії проти України, захоплення українських моряків і суден, порушення свободи судноплавства в Азовському морі, блокування українських портів Бердянськ і Маріуполь.

17 грудня 2018 р. у м.Женева відбулася міжвідомча експертна зустріч української сторони з представниками Ради Європи та Всесвітнього антидопінгового агентства (World Anti-Doping Agency, WADA). У ході зустрічі українською делегацією виголошено заяву щодо необхідності продовження міжнародними інституціями політики невизнання тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополь та зобов'язання міжнародних інституцій утримуватися від будь-якої спроби Російської Федерації легітимізувати анексію Автономної Республіки Крим та м. Севастополь.

18 грудня 2018 р. в Тбілісі під час Міжнародної конференції високого рівня «Політичні та правові наслідки порушень прав людини в регіонах, що постраждали від конфліктів» відбулася доповідь Міністра з питань ТОТ та ВПО Вадима Черниша щодо систематичних порушень прав людини на тимчасово окупованих територіях України, а також маніпуляції та обмеження прав людини на ТОТ України АР Крим.

18 грудня 2018 р. відбулася заява МЗС України щодо ухвалення резолюції ГА ООН «Проблема милітаризації Автономної Республіки Крим та м.Севастополь, Україна, а також частин Чорного і Азовського морів».

18 грудня 2018 р. відбулися шостий раунд консультацій ЄС-Україна на рівні

вищих посадових осіб на тему: «Крим та наслідки окупації». У ході консультацій було обговорено можливість ЄС і України оновити підходи до відповідної політики стосовно ТОТ України АРК Крим, проблеми щодо ситуації у сфері безпеки та у сфері дотримання прав людини. Представники ЄС надали оновлену інформацію щодо виконання заходів в рамках політики невизнання анексії Криму, включаючи застосування обмежувальних заходів.

18 грудня 2018 р. у рамках 24 Конференції Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату відбувся виступ Міністра екології та природних ресурсів України Остапа Семерака, у якому він закликав відстоювати чітку позицію щодо Криму та не підтримувати жодні зміни статусу АРК і міста Севастополь, наголосив на неприпустимості будь-яких форм визнання спроби анексії Криму та необхідності блокування спроб РФ включати АРК у свою статистичну звітність.

19 грудня 2018 р. на переговорах у Мінську відбулася заява представника України у Тристоронній контактній групі Євгена Марчука щодо встановлення постійного пункту моніторингу СММ ОБСЄ в тимчасово окупованій Росією Керчі.

20 грудня 2018 р. Постійним представником України при міжнародних організаціях у Відні Ігорем Прокопчуком на 1210-му засіданні Постійної ради ОБСЄ виголошений Виступ делегації України щодо триваючої російської агресії проти України та незаконної окупації Криму; Виступ делегації України щодо систематичного порушення прав людини в тимчасово окупованому Росією Криму та необхідності невідкладного застосування звичайних моніторингових механізмів Ради Європи з метою проведення комплексної оцінки ситуації на півострові.

23 грудня 2018 р. відбулася заява МЗС України щодо ухвалення резолюції ГА ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь, Україна».

23 грудня 2018 р. відбувся рішучий протест МЗС України у зв'язку з неправомірним рішенням Північно-Кавказького окружного військового суду РФ про засудження громадян України Енвера Мамутова до 17 років, Рустема Абільтарова, Ремзі Меметова та Зеврі Абсеїтова – до 9 років позбавлення волі за відверто сфабрикованими обвинуваченнями у терористичній діяльності.

Міжнародні зв'язки та взаємодія Представництва

01 грудня 2018 р. Постійний Представник Президента України в АРК Борис Бабін у Києві взяв участь в урочистому врученні премії МЗС Польщі «Pro Dignitate Humana» («За людську гідність») українському кінорежисерові Олегу Сенцову, який досі є загратованим Росією за сфабрикованими звинуваченням у нібито підготовці терористичного акту в окупованому Криму. Представництво у порядку робочої взаємодії з Посольством Польщі в Україні сприяло отриманню вказаної нагороди режисером.

Представництво продовжує постійну робочу співпрацю та інформування делегації Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні та Херсонської групи СММ ОБСЄ в Україні про стан справ з правами людини в Криму та з правами ВПО й осіб, що прибувають з Криму на підконтрольну територію. Триває взаємодія Представництва з МЗС України, його структурними підрозділами та посадовими особами з метою підвищення ефективності міжнародних зв'язків Представництва.

Протидія Представництва зовнішнім заходам держави-агресора

За результатами моніторингової та інформаційно – аналітичної діяльності Представництва та з метою вжиття заходів в межах компетенції проінформовано:

- МЗС України, ГУ СБУ в АРК, Міністерство економічного розвитку України листами від 05.12.2018 р. № 2473/01-08-18, № 2474/01-09-18, № 2475/01-08-18 про

відкриття 12 грудня 2018 р. у м. Севастополь нового виноробного заводу ТОВ «Агрофірма «Золота балка», збудованого та оснащеного за допомогою європейських компаній, у порушення міжнародного режиму економічних санкцій стосовно Кримського півострову (експорт технологій, товарів та надання послуг на окупованій території). До роботи над будівництвом нових цехів зазначеної виноробні були залучені відомі італійські фірми з даної галузі – Bertolaso (лінії розливу), Inntec (системи мікрофільтрації), Robino&Galandrino (укупорочні автомати), Gortani (ємності для зберігання), які поставили та змонтували в окупованому Севастополі своє відповідне обладнання. Іноземні інвестиції склали 400 млн. російських рублів.

- МЗС України, ГУ СБУ в АРК, Міністерство економічного розвитку України листами від 18.12.2018 р. № 2519/01-08-18, № 2520/01-08-18, № 2521/01-08-18 щодо інтернет-бронювання готелів за допомогою системи «Booking.com», яка надає можливість пошуку і бронювання об'єктів розміщення на півострові у порушення міжнародного санкційного режиму стосовно Криму (покупка активів, експорт товарів і технологій, надання послуг тощо). За інформацією власників сервісу, нідерландська компанія «Booking.com» наразі не пропонує будь-які послуги, безпосередньо пов'язані з туристичною діяльністю в Криму, проте, на веб-сайті «www.booking.com» при пошуку номерів для бронювання під час вибору типу подорожі «робочої поїздки» на територію півострову надаються доступні для бронювання варіанти проживання в Криму. На сьогодні, попри пряму заборону ЄС, існує можливість бронювати житло і місця в готелях на тимчасово окупованій території АР Криму через вказаний електронний сервіс «Booking.com».

- МЗС України, ГУ СБУ в АРК, Міністерство інформаційної політики листами від 20.12.2018 р. № 2534/01-08-18, № 2533/01-08-18, № 2532/01-08-18 про факти прес-турів територією півострову у грудні 2018 р. двома групами іноземних журналістів у порушення законодавства України з метою ознайомлення зі станом справ в Криму через контакти з його окупаційною владою, підконтрольними їй працівниками бюджетної сфери і бізнесменами, проведення інформаційних акцій антиукраїнської спрямованості та подальшого поширення за кордоном російської пропаганди стосовно тимчасово окупованої території АР Крим.

У період з 11-14 грудня 2018 р. тимчасово окуповану територію АР Крим з т.зв. «ознайомчим» візитом відвідали журналісти: Зоран Мрдженович (Сербія) - видання «Національний огляд», Дмитро Корнілов (Франція) – журнал «Ля Поїнт», Ніколас Бардуаніс (Греція) – медіа-група «Канал 1», Грант Сарафян (Вірменія) – газета «Право», Пер Гуннар (Швеція) – видання «Пітеа-Тіднинген», Хосе Альберт Гарсія Лопез (Еквадор) – телеканал «ВІТО ТВО».

У період 13-15 грудня 2018 р. у Криму перебували представники економічних видань держав-учасниць Євразійського економічного союзу: газети «Курсив» (Казахстан), телекомпанії «Шант» та інформагентства «Армінфо» (Вірменія), інтернет-порталів «24.kg і vb.kg» (Киргизія) та «DKNews» (Казахстан), які інтерв'ювали т.зв. «главу Республіки Крим» Сергія Аксьонова та у своїх враженнях від півострову відмітили будівництво об'єктів інфраструктури, його туристичний потенціал та загалом «квітуче життя у російському Криму».

В результаті інформування та взаємодії з відповідними службами та відомствами з метою вжиття заходів, спрямованих на попередження і припинення порушень законодавства України іноземцями, Представництву надіслано інформацію від Міністерства закордонних справ України:

- лист від 12.12.2018 р. № 203/14-830-2222 щодо взаємодії Берлінського

технічного університету (БТУ) з закладами на тимчасово окупованій території м. Севастополь у рамках «Меморандуму порозуміння між БТУ та Севастопольським державним університетом» від 09.09.2016 року, що передбачає перебування німецьких студентів у м. Севастополь відповідно до програми курсу, запланованої до 20.08.2019р. У ході контактів Посольства України з представниками БТУ дипломатичною установою наголошено на неприпустимості такої взаємодії, яка суперечить офіційній позиції Німеччини та ЄС щодо підтримки суверенітету та територіальної цілісності України.

- лист від 17.12.2018 р. № 640/16-110-3350 щодо візиту представників Пакистану на ТОТ АР Крим. З метою недопущення несанкціонованого візиту пакистанської делегації у жовтні 2018 року МЗС України направлено ноту до Посольства Пакистану в Україні щодо неприпустимості порушень резолюції ГА ООН 68/262 «Територіальна цілісність України», а також інших багатосторонніх договорів, відповідно Посольство України в Пакистані також надіслало ноту до МЗС ІРП з вимогою вжити заходів для запобігання візиту та співпраці представників Пакистану з окупаційною владою ТОТ АР Крим та направило лист протесту президенту «Awami National Party» Есфандію Валі Хану. Візит представників «Awami National Party» обговорювався Послом України в Пакистані з керівниками дипломатичних місій США, Великої Британії та ЄС в ІРП в контексті можливості позбавлення членів зазначеної делегації отримувати американські, британські та шенгенські візи. Крім того, МЗС України рекомендувало СБУ запровадити заборону на в'їзд в Україну членам згаданої вище делегації «Awami National Party».

- лист від 19.12.2018 р. № 640/16-110-3376 щодо порушення законодавства України громадянами Республіки Індія, які у період з 02 – 07.10.2018 р (селище Гаспра, Ялта) брали участь у Харакському форумі «Політичний простір та соціальний час: система координат у світі, що змінюється та стосовно навчання індійських студентів у т. зв. «Кримському федеральному університеті ім. В.І. Вернадського. Посольством України а Республіці Індія направлено ноту МЗС Індії, в якій індійську сторону в черговий раз попереджено про необхідність дотримання вимог чинного законодавства України про порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію АР Крим та виїзду з неї іноземцями та особами без громадянства. Керівництвом української дипломатичної установи в Індії постійно проводиться інформаційно – роз'яснювальна робота з офіційними чиновниками країни стосовно недопущення порушення законодавства України у частині незаконного перетину державного кордону України.

3. Аналітично-інформаційна діяльність Представництва та події в Криму

З метою висвітлення пріоритетних напрямів державної політики у сфері деокупації Криму, захисту національних, культурних, соціальних та політичних прав громадян України, які перебувають на ТОТ, на постійній основі проводиться ґрунтовний аналіз та моніторинг соціально-економічних та суспільно-політичних процесів, які відбуваються на території Кримського півострова та щодо ВПО з Криму.

У грудні 2018 р. до Представництва з обласних державних адміністрацій (далі – ОДА) надійшло 36 листів щодо питань, пов'язаних з ВПО з Криму. За результатами узагальнення цих даних сформовано відомості щодо ВПО з Криму, які звернулися за допомогою до органів виконавчої влади областей, стосовно надання щомісячної адресної допомоги ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату, пенсійного забезпечення, отримання довідки ВПО, працевлаштування, оформлення

документів українського державного зразка, отримання освітніх послуг, забезпечення житлом, отримання матеріальної допомоги, реалізації заходів соціально-економічного захисту, культурних заходів, тощо.

За наслідками опрацювання даних ДМС України сформовано кількісні показники отримання ВПО адміністративних послуг з питань оформлення та видачі або обміну паспорта громадянина України; оформлення та видачі ID-карток; вклеювання до паспорта громадянина України фотокартки при досягненні громадянином 25-ти і 45-ти річного віку; оформлення та видачі тимчасового посвідчення, що підтверджує особу громадянина України; оформлення та видачі або обмін паспорта громадянина України для виїзду за кордон; оформлення та видачі проїзного документа дитини.

З інформаційних матеріалів, розміщених у електронних мережах та засобах масової інформації, з кримської тематики опрацьовано та відібрано 281 матеріал, що увійшли до 20 інформаційних щоденних оглядів для Адміністрації Президента України протягом звітного місяця. Основою моніторингу стали веб-сайти державних органів влади в Україні, загальнодержавні та регіональні ЗМІ України, а також ЗМІ, які діють на окупованій території та в РФ (в електронному вигляді), інші веб-сайти.

З метою отримання необхідних для аналітичної та інформаційної роботи відомостей Представництво на підставі раніше наданих запитів отримує на щоденній основі матеріали від Азово-Чорноморського управління ДПС України щодо ситуації на лінії розмежування з ТОТ України АР Крим, на щомісячній основі – матеріали від Управління ДМС України в Херсонській області, Мінсоцполітики України, Державної служби зайнятості, ГУ СБУ в АРК, ОДА (їх структурних підрозділів та місцевих органів виконавчої влади), Головних управлінь Міністерства юстиції України в регіонах, Координаційного центру безкоштовної вторинної допомоги та інші. Вказані матеріали використано у звіті про результати діяльності Представництва за поточний період..

Для додаткового моніторингу обстановки в районах Херсонської області, наближених до ТОТ України Крим, надання послуг населенню ТОТ, стану справ на КПВВ, Представництво ретельно досліджує матеріали наявних районних друкованих видань, які відсутні в мережі Інтернет, місцеві інтернет-сайти, отримує інформацію від уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування, місцевих меджлісів та від громадського формування з охорони державного кордону «Аскер».

За наслідками опрацювання отриманих інформацій здійснюється формування єдиного комплексного підходу до вирішення питань, які у теперішній час постають перед ВПО та населенням ТОТ, визначаються форми взаємодії з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Задля всебічного дослідження цих питань використовуються результати наявних досліджень та спостережень. Зокрема, визначення проблемних питань, наявність позитивних та негативних тенденцій здійснюється шляхом аналітичного опрацювання, у тому числі, інформаційних матеріалів Національної системи моніторингу ситуації з ВПО. Представництво періодично отримує, в межах компетенції, інформацію щодо поточної ситуації на ТОТ України в Криму, на КПВВ та щодо ВПО і осіб, які прибувають з Криму, у представників компетентних органів влади.

Внутрішнє переміщення населення з ТОТ України в Криму

За інформацією Міністерства соціальної політики України, в грудні 2018 року кількість облікованих ВПО з АР Крим та м. Севастополь збільшилась на 606 осіб та складає 36714 осіб, в т.ч. працездатних осіб – 23721, дітей – 9366, пенсіонерів та осіб з інвалідністю – 3627. Кількість облікованих сімей з числа ВПО з Криму складає – 29113.

Найбільша кількість осіб ВПО з АРК та м. Севастополь – 40,4 % (14846) обліковується в м. Києві та Київській області, 9,4% – у Херсонській (3459), у Одеській (2973) та Львівській (2367) областях – 8,1 та 6,4 % відповідно.

За інформацією УДМС України в Херсонській області, з початку окупації Кримського півострова за отриманням адміністративних послуг в області звернулось 99344 кримчан, із них 1866 – у грудні 2018 р. У порівнянні з листопадом 2018 р. кількість звернень зменшилась майже втричі (на 2155 особи).

Найбільша кількість звернень стосується: оформлення, видачі або обміну паспорта для виїзду за кордон (69075 звернень, з них 1221 – у грудні 2018 р.); вклеювання до паспорта фотокартки при досягненні громадянином відповідного віку (14632 звернень, з них 42 – у грудні 2018 р.); оформлення, видачі або обміну паспорта зразка 1994 р. (3530 звернень); видачі документа у вигляді ID-картки (8229 звернень, з них 603 – у грудні 2018р.).

В грудні 2018 р. адміністративну межу з тимчасово окупованою територією України в Криму перетнуло 157973 особи (у листопаді 2018 р. – 230604) та 21635 транспортних засобів (у листопаді 2018 р. – 31500), з них контроль на КПВВ пройшли 124677 особи та 21305 транспортних засобів. У порівнянні з листопадом 2018 р. спостерігається зменшення пасажиропотоку та транспортного потоку на 31 %.

У розрізі трьох КПВВ у грудні 2018 р. та у порівнянні з листопадом 2018 р. динаміка перетину громадянами адміністративного кордону з ТОТ України в Криму наступна:

- через КПВВ «Чонгар»: в'їхало 28532 громадянина України, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 2467 осіб менше; 32 іноземця, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 33 особи менше; виїхало 28651 громадянин України, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 11945 осіб менше; 26 іноземців, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 38 осіб менше;

- через КПВВ «Каланчак»: в'їхало 30656 громадян України, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 16277 осіб менше; 53 іноземця, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 110 осіб менше; виїхало 30118 громадян України, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 16433 особи менше; 49 іноземців, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 95 осіб менше.

- через КПВВ «Чаплинка»: в'їхало 3276 громадян України, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 2691 особу менше; 4 іноземця, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 3 особи менше; виїхало 3278 громадян України, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 2823 особи менше; та 2 іноземця, що у порівнянні з листопадом 2018 р. на 3 особи більше.

Морські простори навколо Криму

Згідно з даними Адміністрації Державної Прикордонної служби України, а також Донецько-Луганського регіонального управління ДПСУ за період з 01 по 31 грудня 2018 року на вході до Керченської протоки (район з центром в точці Ш=45°12,2' Пн., Д=36°29,3' Сх.) відмічено багаторазові факти незаконного обмеження торговельного судноплавства, законних інтересів судновласників та членів екіпажів, які здійснювала окупаційна влада РФ стосовно торговельних суден, які слідували через Керченську протоку до Херсонського, Бердянського та Маріупольського морських торговельних портів.

Всього за вказаний період здійснено 35 затримань з проведенням прикордонного контролю (у листопаді – 28) суден: під прапорами України – 2 (риболовні сейнери), Туреччини – 4, Болгарії – 3, Нідерландів – 1, Республіки Панами – 2, Мальти - 6, Ліберії

– 5, Антигуа і Барбуда – 1, Беліз – 2, Танзанія – 2, Барбадос – 1, Камерун – 1, Того – 1, Кіпр – 2, Острови Кука – 1, Молдова – 1.

За даними державного підприємства “Адміністрація морських портів України”, протягом грудня 2018 року заходи суден-порушників до закритих портів на ТОТ України АР Крим не відмічено (у листопаді заходи 11 суден-порушників (28 заходів), всі під прапором РФ).

Затримання суден з проведенням прикордонного контролю відбувалися в основному під час проходження ними Керченської протоки, а також в районі наближеному до Бердянської коси. При цьому здійснювалася перевірка документів екіпажу, огляд жилих та вантажних приміщень суден, фотографування документів членів екіпажів. Середня тривалість перевірок становила від півтори до трьох годин.

Діяльність органів окупаційної влади РФ на ТОТ України АР Крим ***Взаємодія окупаційної влади РФ в Криму з іноземними структурами***

У грудні 2018 р. окупаційна влада РФ у Криму продовжувала вживати заходи імітації «фактичного визнання» спроби анексії Криму з боку представників третіх країн, зокрема шляхом сприяння залученню представників таких країн у всілякі заходи на ТОТ України АР Крим.

05 грудня 2018 р. за інформацією т.зв. «міністерства фінансів Республіки Крим», т. зв. «заступник голови Ради міністрів РК - міністр фінансів РК» Ірина Ківіко зустрілася з президентом Чеської середньоазіатської торгової палати Іржі Неставал. В рамках зустрічі обговорювалися питання реалізації спільних проектів між Кримом і Чехією в сфері ЖКГ, енергетики, освіти та будівництва. За словами Ківіко, Іржі Неставал підтвердив свій намір взяти особисту участь в навчанні підприємців т. зв. «республіки» з метою підтримки експорту і просування «кримських товарів». Вона також зазначила, що в результаті діалогу була досягнута домовленість про проведення до кінця року додаткової зустрічі з директором Чорноморської Асоціації міжнародного співробітництва Яном Епштейном для більш ретельного опрацювання питань, порушених на зустрічі.

05 грудня 2018 р. в порушення вимог українського законодавства, Крим відвідала Аманда Марі Тереза Роджерс, яка проживає в Австралії (родичка відомого художника-мариніста Івана Айвазовського). Вона взяла участь у т.зв. «церемонії оголошення результатів голосування з присвоєння імен аеропортам РФ "Великі імена Росії", за підсумками якого саме ім'я Айвазовського було присвоєно «сімферопольському аеропорту».

11-14 грудня 2018р. на запрошення окупаційної влади у порушення законодавства України Крим з т.зв. «ознайомчим» візитом відвідали журналісти: Зоран Мрдженович (Сербія) - видання «Національний огляд», Дмитро Корнілов (Франція) – журнал «Ля Поінт», Николас Бардуаніс (Греція) – медіа-група «Канал 1», Грант Сарафян (Вірменія) – газета «Право», Пер Гуннар (Швеція) – видання «Пітеа-Тіднінген», Хосе Альберт Гарсія Лопез (Еквадор) – телеканал «ВІТО ТВО». Іноземці висловлювалися, що визнають російську юрисдикцію над Кримом та радіють цьому, критикували міжнародний режим санкцій стосовно півострову.

13-15 грудня 2018 р. на запрошення окупаційної влади у порушення законодавства України в Криму перебували представники економічних видань держав-учасниць Євразійського економічного союзу: газети «Курсив» (Казахстан), телекомпанії «Шант» та інформагентства «Армінфо» (Вірменія), інтернет-порталів «24.kg і vb.kg» (Киргизія) та «DKNews» (Казахстан), які інтерв'ювали т.зв. «главу Республіки Крим» Сергія Аксьонова та у своїх враженнях від півострову відмічали будівництво об'єктів

інфраструктури, його туристичний потенціал та загалом «квітуче життя у російському Криму».

Під час «прес-туру» журналісти зустрілися з представниками т. зв. «республіканських міністерств і відомств», кримськими підприємцями, також вони відвідали Меморіальний комплекс "Концтабір "Червоний" під Сімферополем, Ханський палац, винзавод "Фотісаль" і Лівадійський палац, Феодосійську картинну галерею імені Івана Айвазовського та проїхались по Кримському мосту. Співробітників іноземних ЗМІ отримали акредитацію МЗС РФ. Журналісти представляють газету "Курсив" (Казахстан), телекомпанію "Шант" (Вірменія), інформгентства "Армінфо" (Вірменія), 24.kg і vb.kg (Киргизія), DKNNews (Казахстан), "Голос Вірменії".

13-16 грудня 2018 р. у Туреччині (м. Анкара) окупаційною владою було проведено т. зв. «Дні культури кримських татар». Офіційними організаторами заходу виступили підконтрольна Г.Мурадову т.зв. Державна автономна установа «Діловий і культурний центр Республіки Крим» та Федерація культурних товариств кримських татар Туреччини.

До участі у даному заході була залучена низка кримськотатарських колаборантів, які очолюють в Криму підконтрольні окупаційній владі організації різних сфер діяльності. Зокрема, Сайде Усманова – директор т.зв. Державної автономної установи Республіки Крим «Медіацентр ім. Ісмаїла Гаспринського», Сафіє Емінова – директор т.зв. Державної бюджетної установи Республіки Крим «Кримськотатарський музей культурно-історичної спадщини» Гульнара Ягяєва – директор т.зв. Державної бюджетної установи культури Республіки Крим «Республіканська кримськотатарська бібліотека ім. Ісмаїла Гаспринського», Лемара Селенділі – професор т.зв. «Кримського федерального університету ім. В.І. Вернадського», Сейтумер Ниметуллаєв – голова т.зв. регіональної громадської організації «Крим бірлігі», Енвер Емірадживєв – директор ТОВ «Індустрія розвитку» та інші.

Під час Днів кримськотатарської культури вказані особи висловлювалися щодо необхідності визнання Туреччиною російської юрисдикції над Кримом, вихваляли матеріальну і фінансову підтримку країни-окупанта та особисто її очільника кримським татарам на півострові та, нібито, розвиток їх культури після т.зв. «приєднання Криму до РФ». Керівник Федерації культурних товариств кримських татар Туреччини Унвер Сель назвав даний захід, нібито, історичним, так як відбувся він вперше після спроби російської анексії півострову, та відмітив, що Туреччині необхідно розширити співробітництво з підконтрольними РФ кримськими татарами на півострові для розвитку соціальних, культурних, економічних громадських зв'язків.

17 грудня 2018 р. на запрошення окупаційної влади в порушення українського законодавства Південний берег Криму відвідала делегація художників з Ізраїлю, яка зустрілася з т. зв. «главою адміністрації Ялти» Олексієм Челпановим. У ході зустрічі Челпанов запевнив, що «адміністрація» готова сприяти встановленню співробітництва між творчими спільнотами Ізраїлю і т. зв. «Ялтинського регіону», а художники повідомили, що основна мета їх візиту - це «налагодження творчих зв'язків з кримськими колегами і обмін з ними досвідом».

Також, у грудні 2018 р. т.зв. «Севастопольський державний університет» отримав офіційного листа від Посольства Королівства Йорданії в РФ з інформацією про включення цього університету у список визнаних іноземних вищих навчальних закладів для всіх наукових ступенів з очного навчання за рішенням комісії Міністерства вищої освіти і науки Королівства Йорданії. Тобто у даній країні буде визнаватися диплом, виданий т.зв. «Севастопольським державним університетом», а у

ньому можуть навчатися студенти з Йорданії, існувати спільні програми між навчальними закладами, обмін викладачами тощо.

Головні події у воєнній сфері в тимчасово окупованому Криму ***Перекидання сил та засобів:***

Протягом грудня 2018 року продовжувалося використання великих десантних кораблів 197-ї бригади десантних кораблів та допоміжних суден Чорноморського флоту для перевезень вантажів матеріально-технічного забезпечення в інтересах російського контингенту військ в Сирії. За вказаний період здійснено такі рейси: ВДК “Орск” (03-12.12.18 р.), ВДК “Николай Фильченков” (20.11.-03.12.18 р.), військовий транспорт “Двиница-50” (04-19.12.18 р.).

14 грудня 2018 р. морський тральщик “Иван Голубец” зі складу 68 бригади охорони водного району (м. Севастополь) та морський буксир “МБ-31” зі складу 58 групи суден забезпечення (м. Феодосія) Чорноморського флоту здійснили перехід до Середземного моря для включення до складу постійного з’єднання ВМФ РФ.

22 грудня 2018 р. на аеродром Бельбек (Севастополь) з аеродрому Кримськ (Краснодарський край) прибула ескадрилья винищувачів Су-27СМ та Су-30М2 зі складу 38-го винищувального авіаполку 4 армії ВПС та ППО Південного військового округу, що пов’язано із завершенням реконструкції першої черги злітно-посадкової смуги на аеродромі Бельбек довжиною 3450 м та необхідної аеродромної інфраструктури. Аеродром Бельбек планується використовуватися для базування вказаного авіаполку та забезпечуватиме також прийом цивільних літаків.

26 грудня 2018 р. до ВМБ Севастополь зі складу постійного з’єднання ВМФ РФ у Середземному морі прибув фрегат “Адмирал Эссен”, який перебував там з серпня 2018 року.

Військові навчання на ТОТ України в Криму

03 грудня 2018 р. в угрупованні ЗС РФ на ТОТ України АР Крим розпочався зимовий період навчання, під час якого в кожному мотострілецькому батальйоні загальновійськових з’єднань та морської піхоти планується провести підготовку аеромобільних груп. Мета – підвищення мобільності загальновійськових з’єднань під час ведення бойових дій. Згідно із задумом, кожна ротна тактична група має забезпечуватися підтримкою 40 вертольотів різного призначення (ударних, транспортно-бойових та транспортних), а також підготовлена до дій з висадки повітряного тактичного десанту, нанесення вогневого ураження з вертольотів.

03-24 грудня 2018 р. розрахунками берегових протикорабельних комплексів “Бастіон” та “Бал” зі складу 15 окремої ракетно-артилерійської бригади Чорноморського флоту при взаємодії з мобільними береговими комплексами розвідки морської та повітряної обстановки проведені тренування та навчання з нанесення ракетних ударів під час розгортання з маршу та в складній обстановці, зміни позицій після нанесення ракетного удару.

05 грудня 2018 р. розрахунки ЗРГК “Панцирь-С1” зі складу 31 дивізії ППО Південного військового округу розгорнуті на бойове чергування на Керченському півострові провели тактико-спеціальне навчання з пошуку та знищення повітряної цілі, здійснення маршу у позиційний район, підготовки вогневої позиції, відбиття нападу диверсійно-розвідувальної групи умовного противника.

12-14 грудня 2018 р. в окупованому Севастополі під керівництвом командувача військами Південного військового округу (ПдВО) генерал-полковника Олександра Дворнікова проведено планові оперативно-мобілізаційні збори керівного складу ПдВО, під час яких розглядалися питання планування і організації заходів бойової та оперативної підготовки.

Особлива увага приділялася використанню досвіду сучасних збройних конфліктів, в тому числі відбиттю атак безпілотних літальних апаратів, застосуванню розвідувально-ударних контурів і взаємодії військ. У заході брали участь близько 500 офіцерів командного складу 8-ї, 49-ї, 58-ї загальновійськових армій ПдВО, Каспійської флотилії, Чорноморського флоту і 4-ї армії ВПС і ППО, а також командири підлеглих з'єднань і частин, військові комісари з 15-ти суб'єктів півдня РФ.

В ході зборів проведені показові навчання з підйому та діям особового складу по тривозі (залучався особовий склад 810 окремої бригади морської піхоти Чорноморського флоту), продемонстровано методику організації бойового злагодження підрозділів, проведені показові тактичні навчання на полігоні Ангарський із застосування так званого “сирійського досвіду”.

13 грудня 2018 р. на полігонах Перевальне, Ангарський і Козачий проходять планові заходи бойової підготовки з'єднань 22 армійського корпусу, 810 бригади морської піхоти. У заходах задіяно понад 1000 військовослужбовців та близько 50 одиниць бойової та спеціальної техніки.

14 грудня розрахунки протиповітряної оборони (ППО) кораблів Чорноморського флоту на навчаннях відпрацювали прийоми відбиття атаки безпілотних літальних апаратів. В навчанні взяли участь понад 10 кораблів Чорноморського флоту, в тому числі фрегат “Адмірал Григорович”, малий ракетний корабель “Вышний Волочек”, а також малий ракетний корабель “Орехово-Зуево”.

17 грудня 2018 р. за планами зимового періоду навчання розпочалися польоти літаків 318-го змішаного та 43-го морського штурмового авіапунктів морської авіації ЧФ, а також вогнева підготовка снайперів розвідувальних підрозділів 126-ї бригади берегової оборони ЧФ (полігон Ангарський).

19 грудня 2018 р. бойовими розрахунками ЗРК С-400 зі складу 31 дивізії ППО Південного військового округу проведено навчання, в ході якого відпрацьовані питання зміни позиційного району, проведення пошуку повітряних цілей та їх умовне знищення, маскування позицій з використанням димових та піротехнічних засобів. Прикриття ЗРК С-400 здійснювали ЗРГК “Панцирь-С1”.

Випробування нової техніки та плани командування ЗС РФ щодо військ на ТОТ України в Криму

10 грудня 2018 р. до бойового складу Чорноморського флоту прийнято новітній малий ракетний корабель Чорноморського флоту “Орехово-Зуево” проекту “Буян-М” (з ракетним комплексом “Калібр-НК”).

20 грудня 2018 р. до складу Чорноморського флоту РФ у ВМБ Новоросійськ включено новий патрульний корабель проекту 22160 “Василий Быков” та рятувальний буксир “Капітан Гурьев”.

У 2019 році до складу ЧФ РФ мають увійти: патрульний корабель “Дмитрий Рогачев”, морський тральщик “Иван Антонов”. 2 малі ракетні кораблі з ракетним комплексом “Калібр-НК”, морський буксир “Сергей Балк”, швидкісний транспортно-десантний катер нового проекту.

Згідно з планами командування угруповання ЗС РФ на ТОТ України АР Крим, протягом 2019 року бойова підготовка підрозділів буде здійснюватися за новими спеціалізованими програмами, які спрямовані на підготовку особового складу до ведення бойових дій в складних умовах обстановки з вирішенням завдань, що виключають шаблонний підхід. Планується впровадження в практику нових способів тактичних дій, які базуються на досвіді сучасних конфліктів. Один з напрямків – проведення двосторонніх навчань з міжвидовою та міжвідомчою спрямованістю, а також відпрацювання перекидань військ на значні відстані чи їх перегрупування на

невідомій місцевості. Проведення практичних ротних тактичних навчань з використанням аеромобільних груп заплановано на лютий 2019 року.

У грудні 2018 року штабом Південного військового округу ЗС РФ розроблено план дій у кризових ситуаціях Чорноморського флоту із залученням підрозділів 4 армії ВПС та ППО ПдВО, який узгоджено з так званим “прикордонним управлінням ФСБ по РК і Краснодарському краю” щодо захисту та охорони державного кордону у межах так званої “Республіки Крим”. Вказаний план викликаний подіями навколо російської агресії проти кораблів ВМС ЗС України в районі Керченської протоки.

Об’єкти військової промисловості на ТОТ України в Криму та в РФ для військових потреб окупантів

Суднобудівним заводом “Пелла” на орендованих виробничих потужностях ФДУП “Судостроительный завод “Море” (м.Феодосія) та АТ “Зеленодольський завод ім. Горького” на потужностях ТОВ “Судостроительный завод “Залив” (м.Керч) продовжується будівництво 6 малих ракетних кораблів проекту 22800 “Каракурт” для Чорноморського флоту.

На 13-му судноремонтному заводі ЧФ РФ у м.Севастополь тривають роботи з відновлення похідної готовності ракетного крейсера “Москва” та відновлювального ремонту головної енергетичної установки

На Севастопольському морському заводі (центр судноремонту “Звездочка” в окупованому Криму) продовжується будівництво плаваючого крану “ПК-700 “Григорий Просьянкін” (вантажопідйомність 700 тонн), який призначений для поставки до “Северодвінського машинобудівного заводу” (“Севмаш”, будівництво атомних підводних човнів для ЗС РФ).

Таким чином, протягом грудня 2018 року перекидань значних сил та засобів ЗС РФ до ТОТ України АР Крим не відмічено, за виключенням перебазування авіаційних частин 38-го винищувального авіаполку 4 армії ВПС та ППО ПдВО на реконструйований аеродром Бельбек. Решта перекидань військ (кораблів) відбувалися в ході навчань та ротації кораблів угруповання ВМФ РФ у Середземному морі.

Протягом грудня 2018 року в окупованому Криму підтримувався посилений режим бойового чергування засобів ППО та берегових протикорабельних комплексів, що викликано різким загостренням воєнно-політичної обстановки через інцидент в районі Керченської протоки.

У грудні 2018 року відмічається зниження інтенсивності бойової підготовки угруповання окупаційних військ в Криму, що, в цілому, характерно для початкового етапу зимового періоду навчання. Особливістю вказаного періоду став початок підготовки у складі загальновійськових підрозділів та морської піхоти аеромобільних груп, що має забезпечити в подальшому підвищену мобільність підрозділів в ході виконання бойових завдань та їх готовність до взаємодії з армійською авіацією.

Відмічені навчання дивізіонів ППО і берегових протикорабельних комплексів протягом грудня 2018 року в першу чергу пов’язані з частою зміною позицій з метою ускладнення виявлення засобами розвідки ЗС України та її союзників дійсного місця розташування бойових систем (вжито заходи оперативного маскування).

Оперативно-мобілізаційні збори керівного складу ПдВО у грудні 2018 року проведені на виконання плану мобілізаційної підготовки органів військового управління округу з метою доведення до керівників різних рівнів вимог командування ЗС РФ з мобілізаційної готовності, бойової та оперативної підготовки, а також корегування існуючих мобілізаційних планів об’єднань, з’єднань і частин ПдВО. Всього на 2019 рік у Південному військовому окрузі заплановано проведення 300 двосторонніх тактичних навчань різного рівня.

Слід зауважити, що факт розробки штабом Південного військового округу ЗС РФ плану дій у кризових ситуаціях щодо захисту та охорони так званого “державного кордону Республіки Крим”, який узгоджувався з іншими силовими структурами окупаційної влади з приводу інциденту у Керченській протоці, вказує на те, що командування окупаційних військ на ТОТ України АР Крим було неготове до різкого загострення обстановки у і вживало заходів в режимі “кризового реагування”.

Станом на 31 грудня 2018 року воєнно-політична обстановка навколо окупованого Криму та Азовського моря характеризувалася як напружена, стабільна. Ризик відкритого воєнного протистояння дещо зменшився наприкінці місяця. Однак, командування окупаційних військ продовжує підтримувати посилені чергові сили до застосування в інтересах оборони.

Суспільні процеси на ТОТ України в Криму

В грудні 2018 р. на ТОТ України в АРК та м. Севастополі характерним стало допущення російською окупаційною владою грубих порушень норм міжнародного права (продовження практики незаконного затримання цивільних суден, перешкоджання їх руху до/з українських морських портів); репресивна діяльність у відношенні організацій та окремих осіб, які відмовились співпрацювати з т.зв. «владою»; заміна частини керівників установ регіону вихідцями із міст Росії; використання наявних повноважень для задоволення власних фінансових інтересів, ігноруючи інтереси населення.

Джерелами, які спровокували соціальну напругу, протестні настрої та, в деяких випадках, призвели до відкритих акцій протесту стали наступні:

- утиски права на свободу совісті та віросповідання (розгорнута медійна компанія щодо стигматизації та приниження вірян УПЦ (КП), що обумовлено створенням 15.12.2018 Православної церкви України);

- продовження репресивної політики щодо кримськотатарського населення (24.12.2018 Північно-Кавказький окружний військовий суд Росії виніс вироки фігурантам першої бахчисарайської справи «Хізбут-Тахрір. Відповідно до судового рішення Енвера Мамутова засуджено до 17 років позбавлення волі із триманням в колонії суворого режиму. Руслану Абільтарову, Ремзі Меметову і Зеврі Абсеїтову призначено покарання 9 років позбавлення волі);

- ведення боротьби за владу між представниками політичних структур м. Севастополя, в яку втягують соціальні групи (зокрема, намагання розподілити сфери впливу між т.зв. «губернатором м. Севастополь» Д. Овсянніковим та депутатом т.зв. «Законодавчих зборів м. Севастополь» О. Чалим);

- збереження високих цін на продукти харчування та предмети першої необхідності (населення Криму розраховувало, що після введення в експлуатацію т.зв. «Кримського мосту», відбудеться падіння цін на основні продукти, про що систематично анонсували представники окупаційної влади. Проте ці очікування не виправдали себе.);

- продовження приватизації соціально значущих об'єктів (в т.зв. «Законодавчих зборах м. Севастополя» є проект закону про трирічний план приватизації. Т.зв. «урядом м. Севастополя» підготовлено список компаній-претендентів на приватизацію (27 державних унітарних підприємств та 12 господарських товариств). Для прикладу, в перелік підприємств, які можуть бути приватизовані належить «Севастопольтранс», «Севморпорт», «Севастопольгаз» та «Єдиний інформаційно-розрахунковий центр», який володіє базою персональних даних севастопольців);

- низька якість надання комунальних послуг та їх висока вартість (відповідно до Постанови т.зв. «Уряду Криму» про поетапне введення диференційованих тарифів на

питну воду для населення з 1 січня 2019 року з метою стимулювання споживачів до економного використання питної води, в умовах дефіциту водних ресурсів на території Криму, збільшується вартість на споживання більш ніж 5 кубічних метрів на місяць на одну особу).

Відповідно, до наявної інформації протягом грудня 2018 року настрої незадоволення мешканців окупованої території лише в декількох випадках трансформувалися у відкриті акції протесту.

Реагуючи на тиск, який здійснюється російською окупаційною владою, кримські татари намагаються вживати заходів, що мають на меті продемонструвати опір незаконним діям окупантів. Для цього вдаються до прийомів, на які окупаційна влада не може відреагувати у звичний для себе спосіб (заборона, затримання, обшуки тощо), оскільки зберігається висока можливість фактично задокументувати переслідування за національною чи релігійною ознакою.

Так, на ТОВУ АР Крим 24.12.2018 в мережі Інтернет запущено флешмоб на підтримку кримських татар-мусульман, яких незаконно звинувачено та засуджено за уявні злочини. Особи різних вікових категорій фотографуються з табличкою «Мусульмани не терористи» із зображенням затриманих кримських татар та публікують вказані пости на сторінці «Кримська солідарність» в соціальній мережі Facebook. Зафіксовано, що на вказаній сторінці викладено більш ніж 50 таких фотографій.

Окрім того, 06.12.2018 під будівлею т.зв Київського районного суду м. Сімферополя було влаштовано флешмоб на підтримку адвоката кримських татар Еміля Курбедінова.

Обумовлено боротьбою севастопольських еліт, інспірована та підтримана Олексієм Чалим (13.06.1961 р.н., гр. України, набув гр. РФ, депутат т.зв. «Законодавчих зборів м. Севастополь», підприємець) 18.12.2018 в м. Севастополь організована акція в підтримку реконструкції Матроського бульвару (здійснюється за ініціативи та фінансування О.Чалого), а фактично проти політики т.зв. «губернатора міста» Дмитра Овсяннікова (21.02.1977 р.н., громадянин РФ, уродженець м. Омськ РФ). У акції взяли участь близько 100 осіб, серед яких соратники О. Чалого. За вказівкою Д.Овсяннікова було вжито заходів щодо перешкоджання проведенню акції. Так, на місце її проведення під'їхав вантажний автомобіль з залізобетонними блоками, якими невстановлені особи намагались перекрити дорогу для того, аби не впустити працівників та техніку на територію Матроського бульвару. Під час аналогічної акції в листопаді 2018 р. протестувальники вимагали відставки усієї команди «губернатора» міста.

Довідково: 26.11.2018 т.зв. «уряд м. Севастополь» анулював ордер на земельні роботи на Матроському бульварі, обґрунтовуючи це тим, що на будівельні роботи у підрядника відсутні дозвільні документи. Окрім того, під час проведених робіт було зруйновано шість об'єктів міського майна.

Зафіксовано продовження вжиття заходів російською окупаційною владою щодо згортання можливостей для реалізації протестного потенціалу на території тимчасово окупованого українського півострову для демонстрації, нібито, благополуччя цього регіону.

Зокрема, т.зв. «уряд м. Севастополь» 06.12.2018 на своєму офіційному сайті опублікував постанову, в якій визначено «спеціально відведені місця» для мирних зібрань мешканців. Для прикладу, до місць, на території яких дозволено мирні зібрання, віднесено сквер біля пам'ятника Першому Бастіону в Нахімовському, сквери ім. Блюхера в Гагарінському та ім. 60-річчя СРСР в Ленінському районах. Відповідно

до попередньої постанови, мирні зібрання в м. Севастополь дозволено було проводити біля пам'ятника «Солдат і матрос» на площі Волі та у парку Перемоги. Порівняння дозволених для проведення зібрань місць вказує на те, що їх перенесено на околицю місця, що є незручним для привернення уваги громадськості до проблем, які піднімаються в межах протестних заходів.

Таким чином, як і в попередні періоди, не зважаючи на наявність джерел для формування настроїв незадоволення населення, в активні масові заходи протесту останні трансформовані не були. Вказане обумовлено реалізацію російською окупаційною владою системи заходів із упередження цих процесів, а саме: закріплення на законодавчому рівні перепон для реалізації права на мирні зібрання; відмови у дозволі на проведення таких заходів по надуманим причинам; введення досить серйозної правової відповідальності за порушення правил проведення мирних акцій протесту; силове придушення наявних протестних акцій.

Взаємодія окупаційної влади РФ в Криму з іноземними структурами

У грудні 2018 р. окупаційна влада РФ у Криму продовжувала вживати заходи імітації «фактичного визнання» спроби анексії Криму з боку представників третіх країн, зокрема шляхом сприяння залученню представників таких країн у всілякі заходи у ТОТ України в Криму, зокрема й у штучно організовані із цією метою.

05 грудня 2018 р. за інформацією т.зв. «міністерства фінансів Республіки Крим», т. зв. «заступник голови Ради міністрів РК - міністр фінансів РК» Ірина Ківіко зустрілася з президентом Чеської середньоазіатської торгової палати Іржі Неставал. В рамках зустрічі обговорювалися питання реалізації спільних проектів між Кримом і Чехією в сфері ЖКГ, енергетики, освіти та будівництва. За словами Ківіко, Іржі Неставал підтвердив свій намір взяти особисту участь в навчанні підприємців т. зв. «республіки» з метою підтримки експорту і просування «кримських товарів». Вона також зазначила, що в результаті діалогу була досягнута домовленість про проведення до кінця року додаткової зустрічі з директором Чорноморської Асоціації міжнародного співробітництва Яном Епштейном для більш ретельного опрацювання питань, порушених на зустрічі.

05 грудня 2018 р. в порушення вимог українського законодавства Крим відвідала Аманда Марі Тереза Роджерс, яка проживає в Австралії (родичка відомого художника-мариніста Івана Айвазовського). Вона взяла участь у т.зв. «церемонії оголошення результатів голосування з присвоєння імен аеропортам РФ "Великі імена Росії", за підсумками якого саме ім'я Айвазовського було присвоєно «сімферопольському аеропорту».

12 грудня 2018 р. у Севастополі відбувся запуск нового виноробного заводу ТОВ «Агрофірма «Золота балка», збудованого та оснащеного за допомогою європейських компаній, у порушення міжнародного режиму економічних санкцій стосовно Кримського півострову. До роботи над будівництвом нових цехів зазначеної виноробні були залучені відомі італійські фірми у даної галузі – Bertolaso (лінії розливу), Inntec (системи мікрофільтрації), Robino&Galandrino (укупорочні автомати), Gortani (ємності для зберігання), які поставили та змонтували в окупованому Севастополі своє відповідне обладнання. Іноземні інвестиції склали 400 млн. російських рублів.

11-14 грудня 2018р. на запрошення окупаційної влади у порушення законодавства України Крим з т.зв. «ознайомчим» візитом відвідали журналісти: Зоран Мрдженович (Сербія) - видання «Національний огляд», Дмитро Корнілов (Франція) – журнал «Ля Поінт», Николас Бардуаніс (Греція) – медіа-група «Канал 1», Грант Сарафян (Вірменія) – газета «Право», Пер Гуннар (Швеція) – видання «Пітеа-Тіднинген», Хосе Альберт Гарсія Лопез (Еквадор) – телеканал «ВІТО ТВО». Іноземці висловлювалися, що

визнають російську юрисдикції над Кримом та радіють цьому, критикували міжнародний режим санкції стосовно півострову.

13-15 грудня 2018 р. на запрошення окупаційної влади у порушення законодавства України у Криму перебували представники економічних видань держав-учасниць Євразійського економічного союзу: газети «Курсив» (Казахстан), телекомпанії «Шант» та інформгентства «Армінфо» (Вірменія), інтернет-порталів «24.kg і vb.kg» (Киргизія) та «DKNews» (Казахстан), які інтерв'ювали т.зв. «главу Республіки Крим» Сергія Аксьонова та у своїх враженнях від півострову відмічали будівництво об'єктів інфраструктури, його туристичний потенціал та загалом «квітуче життя у російському Криму».

Під час «прес-туру» журналісти зустрілися з представниками т. зв. «республіканських міністерств і відомств», кримськими підприємцями, а також відвідали Меморіальний комплекс "Концтабір "Червоний" під Сімферополем, Ханський палац, винзавод "Фотісаль" і Лівадійський палац, Феодосійську картинну галерею імені Івана Айвазовського та проїхали по Кримському мосту. Співробітників іноземних ЗМІ отримали акредитацію МЗС РФ. Журналісти представляють газету "Курсив" (Казахстан), телекомпанію "Шант" (Вірменія), інформгентства "Армінфо" (Вірменія), 24.kg і vb.kg (Киргизія), DKNews (Казахстан), "Голос Вірменії".

13-16 грудня 2018 р. у Туреччині (м. Анкара) окупаційною владою було проведено т. зв. «Дні культури кримських татар». Офіційними організаторами заходу виступили підконтрольна Г.Мурадову т.зв. Державна автономна установа «Діловий і культурний центр Республіки Крим» та Федерація культурних товариств кримських татар Туреччини.

До участі у даному заході була залучена низка кримськотатарських колаборантів, які очолюють в Криму підконтрольні окупаційній владі організації різних сфер діяльності. Зокрема, Сайде Усманова – директор т.зв. Державної автономної установи Республіки Крим «Медіацентр ім. Ісмаїла Гаспринського», Сафіє Емінова – директор т.зв. Державної бюджетної установи Республіки Крим «Кримськотатарський музей культурно-історичної спадщини» Гульнара Ягяєва – директор т.зв. Державної бюджетної установи культури Республіки Крим «Республіканська кримськотатарська бібліотека ім. Ісмаїла Гаспринського», Лемара Селенділі – професор т.зв. «Кримського федерального університету ім. В.І. Вернадського», Сейтумер Ниметуллаєв – голова т.зв. регіональної громадської організації «Крим бірлігі», Енвер Еміраджієв – директор ТОВ «Індустрія розвитку» та інші.

Під час Днів кримськотатарської культури вказані особи висловлювалися щодо необхідності визнання Туреччиною російської юрисдикції над Кримом, вихваляли матеріальну і фінансову підтримку країни-окупанта та особисто її очільника кримським татарам на півострові та, нібито, розвиток їх культури після т.зв. «приєднання Криму до РФ». Керівник Федерації культурних товариств кримських татар Туреччини Унвер Сель назвав даний захід, нібито, історичним, так як відбувся він вперше після спроби російської анексії півострову, та відмітив, що Туреччині необхідно розширити співробітництво з підконтрольними РФ кримськими татарами на півострові для розвитку соціальних, культурних, економічних громадських зв'язків.

17 грудня 2018 р. на запрошення окупаційної влади в порушення українського законодавства Південний берег Криму відвідала делегація художників з Ізраїлю зустрілася з т. зв. «главою адміністрації Ялти» Олексієм Челпановим. У ході зустрічі Челпанов запевнив, що «адміністрація» готова сприяти встановленню співробітництва між творчими спільнотами Ізраїлю і т. зв. «Ялтинського регіону», а художники

повідомили, що основна мета їх візиту - це «налагодження творчих зв'язків з кримськими колегами і обмін з ними досвідом».

Також, у грудні 2018 р. т.зв. «Севастопольський державний університет» отримав офіційного листа від Посольства Королівства Йорданії в РФ з інформацією про включення цього університету у список визнаних іноземних вищих навчальних закладів для всіх наукових ступенів з очного навчання за рішенням комісії Міністерства вищої освіти і науки Королівства Йорданії. Тобто у даній країні буде визнаватися диплом, виданий т.зв. «Севастопольським державним університетом», а у ньому можуть навчатися студенти з Йорданії, існувати спільні програми між навчальними закладами, обмін викладачами тощо.

Кадрові призначення окупаційної влади РФ в Криму

Протягом грудня 2018 року зафіксовано продовження кадрових ротацій в незаконних органах окупаційної влади Криму, що були здійснені, головним чином, з ініціативи «голови республіки Крим» Сергія Аксьонова, який намагається зміцнити свої позиції, посилити вплив на управлінську вертикаль.

Так 03 грудня т.зв. «глава Криму» Сергій Аксьонов прийняв відставку т.зв. «міністра житлово-комунального господарства Криму» Віталія Готова за власним бажанням.

З 04 грудня обов'язки т.зв. «міністра житлово-комунального господарства уряду Криму» виконуватиме Енвер Аблаєв, який обіймав посаду «заступника міністра ЖКГ республіки».

05 грудня т. зв. «глава Криму» Сергій Аксьонов призначив Людмилу Бланк на посаду т.зв. «міністра економічного розвитку Республіки Крим», звільнивши її при цьому з посади т. зв. «заступника міністра» цього ж «міністерства».

05 грудня т. зв. «глава Криму» Сергій Аксьонов прийняв відставку «заступника голови» т. зв. «державного комітету по цінам і тарифам Республіки Крим» Ольги Ігошиної за власним бажанням у зв'язку з виходом на страхову пенсію по інвалідності.

11 грудня т. зв. «виконувачем обов'язки директора Державного музею-заповідника «Херсонес Таврійський» призначена «перший заступник директора» Олена Морозова. Відповідно до наказу Міністерства культури Росії, колишній директор Світлана Мельникова з 11 грудня 2018 року очолить Володимиро-Суздальський музей-заповідник.

12 грудня т. зв. «глава Криму» Сергій Аксьонов прийняв відставку т. зв. «міністра будівництва і архітектури республіки» Сергія Кононова з 21 грудня 2018 року згідно з поданою ним заявою. Також призначено т. зв. «першого заступника міністра економічного розвитку РК», ним стала Ірина Бойко, яка до цього займала посаду т. зв. «першого заступника голови адміністрації Сімферополя».

14 грудня обрано та призначено т. зв. «голову адміністрації Сімферополя» - Наталію Маленко, яка обіймала останній місяць посаду «першого заступника глави адміністрації».

17 грудня т. зв. «парламент Криму» достроково припинив повноваження т. зв. «голови комітету з промислової політики, транспорту і паливно-енергетичного комплексу» Петра Запорожця, у зв'язку з його виходом у відставку за власним бажанням.

18 грудня т. зв. «глава Республіки Крим» Сергій Аксьонов своїм «указом» реорганізував т. зв. «міністерство будівництва і архітектури Республіки Крим» у формі приєднання до нього т. зв. «служби капітального будівництва Республіки Крим».

«Головою» т. зв. «комісії з припинення діяльності Служби капбудівництва Криму» призначено т. зв. «заступника» цієї «служби» Романа Цінцевіча.

Відповідні «укази» опубліковані на «офіційному сайті уряду у Криму».

Репресивна діяльність окупаційної влади РФ в Криму

В грудні 2018 р. продовжувався тиск на осіб, які демонструють незгоду з встановленим політичним режимом, не виконують його вимог або можуть потенційно представляти загрозу останньому (передусім, представники кримськотатарського населення; українські активісти, які утримуються в кримінально-виконавчих установах). Так, окупаційна влада Криму, за вказівкою Кремля, продовжує переслідування та ув'язнення за релігійною ознакою представників етнічних меншин Криму.

3 грудня, Північно-Кавказький окружний військовий суд прийняв рішення етапувати фігурантів сімферопольської "справи Хізб ут-Тахрір" Узеіра і Теймура Абдуллаєва, Рустема Ісмаїлова, Еміля Джемаденова та Айдера Саледінова в СІЗО м.Ростов-на-Дону. Крім того, "суд" продовжив термін арешту до 27 лютого 2019 року.

4 грудня, Верховний «суд» Криму відхилив апеляційну скаргу фігуранта "справи Хізб ут-Тахрір" Марлена Асанова на дії слідчого ФСБ Грамашова Д.С.

4 грудня, Київський районний "суд" Сімферополя продовжив на три місяці термін утримання під вартою фігурантам "справи Веджіє Кашка" - Бекіра Дегерменджі, Асану Чапуху (під домашнім арештом), Казім Аметова, Руслану Трубачу.

4 грудня, в Ялтинському міському «суді» відбувся розгляд скарги захисту на незаконне порушення кримінальної справи стосовно Еліни Мамедової. Дівчину звинувачують у розпалюванні ненависті і ворожнечі за репости декількох записів в соцмережі "ВКонтакте".

6 грудня співробітники Центру з протидії екстремізму в окупованому Криму затримали адвоката Еміля Курбедінова. 7 грудня Київський районний "суд" Сімферополя заарештував Еміля Курбедінова на 5 діб. Йому інкримінували статтю 20.3 КоАП Росії ("пропаганда або публічна демонстрація атрибутики або символіки екстремістських організацій") за пост в Facebook від 2013 року. За словами колег Курбедінова, скаргу на нього написав колишній житель Криму, який переїхав в Дамаск. 11 грудня кримський адвокат Еміль Курбедінов вийшов з ізолятора тимчасового утримання в Сімферополі після відбування адміністративного арешту.

6 грудня Верховний "суд" Криму залишив під арештом фігурантів другої Бахчисарайської "справи Хізб ут-Тахрір" Тимура Ібрагімова і Ернеста Аметова. Вони будуть знаходитися під вартою до 9 лютого 2019 року.

11 грудня Північно-Кавказький окружний військовий суд засудив до 14 років колонії суворого режиму фігуранта "справи українських диверсантів" Леоніда Пархоменко, обвинуваченого в державній зраді на користь України.

12 грудня, Київський районний "суд" Сімферополя продовжив термін утримання під вартою цивільному журналісту Наріману Мемедемінову до 18 лютого 2019 року.

12 грудня, при в'їзді в Крим з боку КПП "Чонгар" російськими прикордонниками був затриманий громадянин України, кримський татарин Едем Бекіров, 1961 року народження, житель селища Новоолексіївка Херсонської області. Його затримали при проходженні паспортного контролю. 13 грудня, Київський районний "суд" Сімферополя заарештував на два місяці кримськотатарського активіста. Він залишиться під вартою до 11 лютого 2019 року. Едема Бекірова звинувачують за статтею 222, ч. 2 ("Незаконні придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, його основних частин, боєприпасів").

14 грудня російські силовики прийшли з обшуком в будинок Алі Османова в Сімферополі. Співробітники ФСБ пояснили свій візит "інформацією про наявність

забороненої зброї і вибухових речовин". В результаті, Османова не затримали.

18 грудня, в Севастопольському міському "суді" відбулося чергове судове засідання у справі "українських диверсантів" Володимира Дудки і Олексія Бессарабова, на якому були допитані свідки.

19 грудня, Київський районний "суд" Сімферополя планував розглянути по суті "справу Веджіє Кашка", проте засідання було перенесено на 9 січня 2019 року через знаходження одного з фігурантів "справи" Асана Чапуха в лікарні і присутності не всіх адвокатів.

19 грудня, Верховний "суд" Криму відхилив апеляційну скаргу захисту на арешт фігуранта другого Бахчисарайського "справи Хізб ут-Тахрір" Ернеста Аметова. Він залишиться під вартою до 9 лютого 2019 року.

20 грудня, Басманний районний суд м Москви продовжив термін утримання під вартою фігурантам "справи кримськотатарських підприємців" Ресулу Веліляєву та Алі Барієву до 25 березня 2019 р.

21 грудня, український консул відвідав політв'язня, фігуранта "справи Хізб ут-Тахрір" Руслана Зейтуллаєва в колонії російського міста Славута (Башкортостан). Зейтуллаєв звернувся з проханням допомогти в питанні організації надходження на його адресу іноземних листів, оскільки останнім часом він перестав їх отримувати.

21 грудня, Курганський міський суд відмовив в умовно-достроковому звільненні фігуранта севастопольського "справи Хізб ут-Тахрір" Рустема Ваїтова, пославшись на чинні дисциплінарні стягнення, які було накладено на нього в колонії №1 м.Кургану, де він відбуває покарання.

21 грудня, Верховний "суд" Криму відхилив апеляційну скаргу на арешт фігуранта другої Бахчисарайської "справи Хізб ут-Тахрір" Тимура Ібрагімова. Він залишиться під арештом до 9 лютого 2019 року.

24 грудня, Північно-Кавказький окружний військовий суд в Ростові-на-Дону виніс вирок фігурантам першої Бахчисарайської "справи Хізб ут-Тахрір". Енвера Мамутова засудили до 17 років позбавлення волі в колонії суворого режиму з обмеженням свободи на термін 1 рік 6 місяців, Зеврі Абсеїтова, Ремзі Меметова і Рустема Абільтарова - до 9 років колонії суворого режиму з обмеженням свободи на термін 1 рік.

28 грудня, фігурантів ялтинської "справи Хізб ут-Тахрір" Мусліма Алієва і Еміра-Усеїна Куку етапували з Ростова до Криму.

В період з 19 по 26 грудня, Верховний "суд" Криму залишив під арештом захоплених біля берегів Криму українських військових та відхилив апеляційні скарги на арешт. Захоплених моряків залишили в СІЗО до 24 січня 2019 року, скоротивши термін арешту на одну добу через "технічну помилку". Таким чином, були відхилені всі 20 поданих апеляцій на арешт українських військовослужбовців. Скарги ще чотирьох заарештованих - Андрія Ейдер, Андрія Артеменка, Василя Сороки і Володимира Терещенка - не були представлені в "суд" адвокатами за призначенням.

4. Робота Представництва зі зверненнями громадян

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» протягом грудня 2018 р. до Представництва надійшло 2 інформаційних запити на публічну інформацію. Запити своєчасно розглянуто, відповіді надано у терміни, встановлені вказаним Законом.

Відповідно до Закону України «Про звернення громадян» та інших нормативно-правових актів, що регламентують роботу із зверненнями громадян, з метою вирішення найважливіших проблем громадян України, які проживають на ТОТ України АР Крим, або переселилися з неї на материкову частину України,

Представництвом здійснюється системний моніторинг та аналіз звернень.

У грудні 2018 р. до Представництва надійшло, розглянуто та вирішено по суті 135 (у листопаді 2018 р. – 138) звернень громадян. Із зазначеної кількості звернень 61 (45,2%) отримано на “гарячу лінію” Представництва; 59 (43,7%) розглянуто під час проведення особистого прийому громадян, 15 (11,1%) – письмові звернення.

Під час своєї роботи співробітники Представництва максимально сприяють вирішенню у найкоротші терміни усіх питань, що порушуються у зверненнях кримчан.

Саме оперативний розгляд нагальних проблем дає збільшення кількості дзвінків на «гарячу лінію» та звернень на особистому прийомі громадян до Представництва у порівнянні з кількістю письмових звернень.

За кількісним станом та проблематикою 15 питань, з якими громадяни письмово звернулись до Представництва, можна поділити за такими напрямками:

- оформлення пенсійних виплат – 5 (33,3%);
- оформлення спадщини, майнові питання – 2 (13,3%);
- отримання паспорта громадянина України вперше після досягнення 18 років – 2 (13,3%);
- оформлення біометричного паспорта громадянина України у вигляді пластикової ID-картки – 1 (6,7%);
- перетин адміністративної межі через КПВВ – 1 (6,7%);
- отримання освіти на материковій частині України за освітньою програмою «Крим – Україна» – 1 (6,7%);
- інше – 3 (20%).

Письмові звернення громадян опрацьовано Представництвом в межах компетенції у встановлений законодавством термін.

Резонансних звернень щодо протиправних дій та порушення норм міжнародного права прав людини за звітний період не надходило.

Інформація про порядок особистого прийому громадян і графік прийому громадян керівництвом розміщено на стенді у приміщенні Представництва, на офіційному веб-сайті Представництва у розділі «Контакти», підрозділ “Звернення громадян”. Особистий прийом у Представництві проводився першим заступником Постійного Представника та керівниками структурних підрозділів.

Так, у грудні 2018 р. під час особистого прийому громадян звернулось 59 осіб (у листопаді – 53) з такими питаннями:

- перетин адміністративної межі через КПВВ – 12 (20,3%);
- вклеювання фотографій до паспорта громадянина України по досягненню 25-та 45-річного віку – 12 (20,3%);
- оформлення біометричного паспорта громадянина України у вигляді пластикової ID-картки – 10 (16,9%);
- оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон – 7 (11,9%);
- отримання паспорта громадянина України вперше після досягнення 18 років – 5 (8,5%);
- відновлення паспорта громадянина України у зв'язку з втратою, псуванням, інше – 4 (6,8%);
- отримання свідоцтва про народження дитини державного зразка – 3 (5,1%);
- отримання довідки ВПО – 2 (3,4%);
- отримання освіти за програмою «Крим – Україна» – 2 (3,4%);
- отримання житла на материковій частині України – 1 (1,7%);

- інше – 1 (1,7%).

За звітний період надійшло 61 телефонний дзвінок на «гарячу лінію» Представництва (у листопаді – 62) з різної проблематики:

- перетин адміністративної межі через КПВВ – 18 (29,5%);
- вклеювання фотографій до паспорта громадянина України по досягненню 25- та 45-річного віку – 10 (16,4%);
- оформлення біометричного паспорта громадянина України у вигляді пластикової ID-картки – 9 (14,8%);
- відновлення паспорта громадянина України у зв'язку з втратою, псуванням, інше – 8 (13,1%);
- оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон – 5 (8,2%);
- отримання паспорта громадянина України вперше після досягнення 18 років – 5 (8,2%);
- отримання свідоцтва про народження дитини державного зразка – 2 (3,3%);
- оформлення спадщини, майнові питання – 2 (3,3%);
- переміщення особистих речей через адміністративну межу – 1 (1,6%);
- оформлення шлюбу за українським законодавством – 1 (1,6%);

Робота зі зверненнями громадян дозволяє Представництву здійснювати моніторинг загального стану надання мешканцям ТОТ України АРК та ВПО адміністративних та інших послуг для забезпечення оперативного реагування на наявні проблеми.

До найбільш значущих проблем, що порушуються у зверненнях громадян можна віднести:

- тривале існування нелегальних посередників з питань адміністративних послуг, які надаються територіальними підрозділами ДМСУ, що призводить до зростання соціальної напруги в регіоні;
- пропуск осіб, що виїжджають з ТОТ України АР Крим та від'їджають до неї, та які подали документи для отримання адміністративних послуг до органів ДМС України, через КПВВ;
- проведення процедури встановлення особи, для осіб які втратили, зіпсували документи або такі, що були вилучені окупаційною владою РФ;
- оформлення паспорта громадянина України вперше особою, якій вже виповнилось 18 років;
- здійснення нелегального бізнесу транспортних перевізників, вірогідно контрольованих спецслужбами держави-агресора, що є причиною зростання соціальної напруги в регіоні;
- недостатньої інформованості кримчан про порядок надання адміністративних та освітніх послуг на материковій частині України;
- внесення персональних даних про особу, а саме реєстрації місця проживання, до Єдиного державного демографічного реєстру та видача відповідного витягу, який додається до паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм у формі ID-картки.

За дорученням керівництва Представництва співробітники служби по роботі з громадянами, які переселилися з ТОТ, знаходяться у постійній взаємодії з органами СБУ, ДМС та ДПС України задля оперативного вирішення ситуацій, які виникають під час звернень громадян. Досягнуто домовленості з Моніторинговою місією ООН та СММ ОБСЄ щодо організації анкетування осіб, які звернулися до Представництва (за їх згодою), щодо вчинення проти них міжнародних злочинів або порушення

міжнародних стандартів прав людини окупаційною владою РФ у Криму.

За погодженням з керівництвом Представництва організовується надання первинної правової допомоги з питань подачі індивідуальних скарг жертв агресії щодо міжнародних злочинів та порушень з боку окупаційної влади до міжнародних судових та адміністративних органів стосовно найбільш резонансних порушень фундаментальних прав людини. Досліджуються документи заявників для початку відповідних процесів. Взаємодія Представництва з органами прокуратури АРК та Міністерства юстиції України щодо документування заяв та звернень громадян, які можуть в наступному використовуватися як докази злочинів РФ у міжнародних процесах, ускладняється недостатнім рівнем реагування вказаних органів на пропозиції Представництва щодо організації відповідної співпраці.

5. Правова робота Представництва та правова політика щодо Криму ***Щодо базування сил Морської охорони в акваторії Азовського моря***

Адміністрація ДПС звернулася до Представництва з листом щодо сприяння передачі до сфери управління Адміністрації ДПС України частини цілісного майнового комплексу колишнього державного підприємства «Азовський судноремонтний завод», зокрема, причалів № 3 і № 4, які є найбільш зручними в навігаційному та гідрометеорологічному відношенні для базування кораблів і катерів Морської охорони та забезпечать їх швидкий вихід із акваторії порту в море.

Передача частини зазначеного цілісного майнового комплексу, який передано до сфери управління Фонду державного майна України, дозволить здійснювати ефективний контроль за плаванням і перебуванням українських та іноземних невійськових суден і військових кораблів у акваторії Азовського моря, протидіяти висадці диверсійно-розвідувальних груп, незаконних збройних формувань та переміщенню засобів терору на українську територію.

Попередньо щодо питання базування угруповань Морської охорони на Азово-Чорноморському узбережжі, зокрема у місті Маріуполь, Представництво зверталося до Фонду державного майна України.

Щодо посилення військової присутності ДПС України в акваторії Азовського моря в умовах тривалої агресії РФ, зокрема шляхом посилення присутності Морської охорони, Представництво листом від 10 грудня 2018 р. звернулося до Кабінету Міністрів України.

Щодо сприяння нормотворчій діяльності

Листами від 08 грудня 2018 р та від 17 грудня 2018 р. Міністерством оборони України направлено Представництву на погодження проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних з із військовополоненими та інтернованими особами».

Зазначений законопроект Представництвом, в межах повноважень, проаналізовано та погоджено.

Окрім того, увагу Міністерства оборони України було звернуто на ст. 14 Закону України «Про оборону України» якою визначаються завдання та повноваження Ради міністрів АРК та місцевих державних адміністрацій у сфері оборони.

Зважаючи, що на період тимчасової окупації АР Крим Рада міністрів АР Крим не здійснює свої повноваження і виконання на ТОТ України в АР Крим оборонних заходів передбачених ст. 14 Закону України «Про оборону України» наразі є неможливим запропоновано, у подальшому, опрацювати питання покладення зазначених обов'язків на Представництво або інший державний орган на період до відновлення діяльності Ради міністрів АР Крим.

Щодо запровадження перехідного правосуддя

Представництвом в грудні 2018 р. брало участь в опрацюванні законопроекту “Про засади державної політики захисту прав людини в умовах подолання наслідків збройного конфлікту”, зокрема шляхом участі у засіданнях координаційної ради та наданням зауважень та пропозицій до вказаного законопроекту.

На засіданнях щодо обговорення концепції перехідного правосуддя, серед іншого розглянуто і запропоновані Представництвом зміни та доповнення.

Робота щодо внесення змін триває.

Щодо сприяння реалізації права на пенсійне забезпечення

З метою сприяння реалізації прав громадян на пенсійне забезпечення Представництво взаємодіє з Представником Уповноваженого Уповноважений Верховної Ради України з прав людини з дотримання прав жителів Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (далі - Представник Уповноваженого)

Зокрема, листом від 13 грудня 2018 р. повідомлено Представника Уповноваженого про тривалу невилплату (до 7 місяців), з порушенням національного законодавства, пенсії громадянам України органами Пенсійного фонду України та їх співпрацю з органами Пенсійного фонду крани-агресора. Існуючий механізм призначення (поновлення) пенсійного забезпечення ставить дану категорію осіб в скрутне матеріальне становище, оскільки весь час очікування надходження відповіді та/або паперової пенсійної справи пенсія не нараховується та не виплачується.

Попередньо, з метою недопущення в подальшому дії посадових осіб органів ПФУ, що можуть бути розцінені як визнання зміни статусу тимчасово окупованої території, Представництвом направлено листи до Кабінету Міністрів України та Міністерства соціальної політики України з проханням сприяти проведенню перевірок вищевказаних фактів та вжити відповідних заходів реагування, а також 29 листопада 2018р. до профільного Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення.

Зазначена проблематика піднімалась Першим заступником Постійного Представника на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення та на робочій нараді щодо поновлення пенсійних виплат для ВПО, які виїхали з ТОТ України АР Крим.

Щодо сприяння забезпечення виборчих прав громадян

Представництвом проведено аналіз нормативно-правових актів щодо участі мешканців Криму та ВПО з Криму на участь у виборах Президента України, депутатів Верховної Ради України та місцевих виборах.

З метою забезпечення такої участі та недопущення порушень виборчих прав підготовлено листи до Центральної виборчої комісії та Представника Уповноваженого.

Окрім того, Представництвом опрацьовується питання внесення змін до виборчого законодавства щодо сприяння реалізації виборчих прав жителів ТОТ України в АР Крим.

Аналіз «нормативно-правових актів» окупаційних органів влади РФ, які неправомірно застосовуються на ТОТ України в АРК, прийнятих у грудні 2018 року.

З метою здійснення більш якісного моніторингу додержання прав і законних інтересів громадян України, які проживають на ТОТ України в АРК, здійснено правовий аналіз "нормативно-правових актів" окупаційних «органів влади», що діють на території Автономної Республіки Крим прийнятих у грудні 2018 року.

За період з 01 по 31 грудня 2018 року т.з. "державною радою Республіки Крим" прийнято 16 "закони", які підписані т.з. "главою республіки Крим" та "офіційно

оприлюднені".

Увагу потрібно звернути на т.з. «закон» від 05.12.2018 № 221 «Про фонд розвитку курортної інфраструктури Республіки Крим». який прийнятий відповідно до Бюджетного кодексу Російської Федерації, Федеральним законом від 29 липня 2017 року № 214-ФЗ «Про проведення експерименту з розвитку курортної інфраструктури в Республіці Крим, Алтайському краї, Краснодарському краї і Ставропольському краї Про проведення експерименту з розвитку курортної інфраструктури в Республіці Крим, Алтайському краї, Краснодарському краї і Ставропольському краї) з метою встановлення порядку формування, використання і контролю за використанням бюджетних асигнувань фонду розвитку курортної інфраструктури «Республіки Крим».

Так званою "радою міністрів Республіки Крим" за період з 01 по 31 грудня 2018 року прийнято 105 «постанов» та 214 "розпоряджень".

Зокрема, увагу потрібно звернути на так звану «постанову» від 29 грудня 2018 року № 694 «Про затвердження державної програми Республіки Крим «Розвиток паливно-енергетичного комплексу Республіки Крим» і визнання такими, що втратили силу деяких постанов Ради міністрів Республіки Крим».

У результаті виконання даної програми на 2019-2022 роки окупаційною владою планується підвищення надійності електроенергії та газопостачання споживачів Кримського півострова, забезпечення видачі потужності від Сімферопольської теплової електричної станції додаткової потужності, переданої по «енергомосту» з Краснодарського краю; виправляти недоліки мережі обмеження та підтримки допустимих меж рівнів напруги. Окупаційна влада на виконання цієї програми планує витратити 13694002,919 рублів.

Також окрему увагу потрібно звернути на т.з. «постанову» від 25 грудня 2018 року № 662 «Про заходи щодо забезпечення виконання бюджету Республіки Крим». В пункті 1.1 зазначено «вжити заходів по збільшенню надходжень податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджету Республіки Крим, а також скорочення заборгованості по їх сплаті здійсненню заходів, що перешкоджають її виникнення. В зазначеному пункті чітко прослідковується дефіцит коштів бюджету Криму.

Так званим "Главою Республіки Крим" за період з 01 по 31 грудня 2018 року видано 30 "укази" та 13 «розпорядження».

Увагу потрібно звернути на так званий «указ» від 17 грудня 2018 року № 387-У «Про проведення початкової постановки на військовий облік громадян Російської Федерації чоловічої статі 2002 року народження, а також старшого віку, які не перебувають, але зобов'язаних перебувати на військовому обліку, і створення комісій з постановки громадян на військовий облік в муніципальних утвореннях Республіки Крим». Пунктом 1 вказаного «указу» передбачено постановку на військовий облік громадян чоловічої статі які народились з 1992 по 2002 рік і проживають на тимчасово окупованій території України Автономній Республіці Крим. Данні дії окупаційної влади суперечать нормам міжнародного права.

Так званим «Губернатором» міста Севастополя за період з 01 по 31 грудня 2018 року видано 8 "указ" та 11 розпоряджень.

Зокрема, увагу потрібно звернути на так зване «розпорядження» від от 20.12.2018 року № 575-РГ Про забезпечення проведення в січні - березні 2019 року первісної постановки на військовий облік громадян Російської Федерації 2002 року народження, а також старших вікових груп (1992-2001 років народження), які не перебувають, але обов'язкових перебувати на військовому обліку зазначеним «розпорядження» передбачено постановку на військовий облік громадян чоловічої статі які народились з 1992 по 2002 рік і проживають на тимчасово окупованій

території України Автономній Республіці Крим. Данні дії окупаційної влади суперечать нормам міжнародного права.

Слід окрему увагу звернути на так зване «розпорядження» від 20.12.2018 року № 559-РГ «Про затвердження схеми і програми перспективного розвитку електроенергетики міста Севастополя на 2018-2022 роки». Прийняття такого роду акту свідчить про недостатню кількість постачань електроенергії з території РФ до окупованого Криму.

Так званім «урядом» міста Севастополя за період з 01 по 31 грудня 2018 р. прийнято 168 «постанови» та 11 «розпоряджень».

Зокрема, увагу потрібно звернути на так зване «розпорядження» від 26.12.2018 № 407-РП «Про затвердження плану роботи Уряду Севастополя на 2019 рік». У вказаному розпорядженні мова йде не тільки про планування роботи окупаційної влади на 2019 рік, та про державні цільові програми розвитку міста Севастополя на 2017-2022 роки.

6. Робота Представництва та інших державних органів з питань деокупації Криму

За даними Головного управління СБУ в АРК, протягом грудня 2018 р розпочато 1 кримінальне провадження (№ 22018011000000055 від 10.12.2018 за ч. 2 ст. 110 КК України).

З метою попередження загроз державні у економічній та інформаційній сферах здійснено 9 профілактичних заходів.

Робота Азово-Чорноморського регіонального управління ДПС України у грудні 2018 р. має наступні показники. За результатами службової діяльності регіонального управління припинено 102 правопорушення, відмовлено у пропуску 79 особам. На ділянці регіонального управління виявлено: 9 осіб з недійсними документами та 2 особи без документів; 2 особи з підробленими паспортними документами; 2 одиниці зброї; 1,001 кг наркотичної речовини; 6 бронежилетів та 6 шоломів; 400 кг вапна; 0,001 кг прекурсорів.

Головним управлінням Національної поліції в АРК та м. Севастополі у грудні 2018 р. було вжито такі заходи (матеріали з повідомлень веб-сайту та ЗМІ).

У серпні поточного року Головним управлінням було викрито шахрайську схему від імені переможниці телевізійного проекту «Битва екстрасенсів» з метою заволодіння грошима громадян, які мешкають на тимчасово окупованій території АР Крим, в особливо великих розмірах та затримано її організаторів, під час розслідування кримінального провадження 5 грудня 2018 року слідчими ГУНП в АР Крим та м. Севастополі спільно з управлінням стратегічних розслідувань ГУНП в Одеській області, під процесуальним керівництвом прокуратури АР Крим, затримано 3-х підозрюваних, які перебували у розшуку за підозрою у шахрайстві.

Затриманим повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ст.190 ч.3,4 КК України.

18 грудня 2018 року з метою забезпечення правопорядку під час організації та проведення передвиборчої кампанії з виборів Президента України у 2019 році у МВС створено координаційний штаб, керівником якого призначено Івана Стойка, радника міністра відбулося спільне установче засідання координаційного штабу МВС та його робочої групи. Під час засідання обговорено основні організаційні і практичні заходи, спрямовані на координацію та взаємодію усіх органів системи МВС.

За підсумками засідання схвалено проект плану заходів МВС, центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується міністром,

Національної гвардії із забезпечення правопорядку та публічної безпеки під час проведення передвиборчої кампанії та виборів Президента України у 2019 році. Старт передвиборчої кампанії – 31 грудня 2018 року.

Заходи проведені за участю Представництва, щодо питань пов'язаних з деокупацією Криму

5 грудня 2018 р. за ініціативи Центру "Нова Європа" відбувся круглий стіл на тему: "Санкції проти Росії: як втримати європейську єдність?", на якому обговорювались питання продовження санкцій щодо РФ, зокрема щодо правомірності продовження санкцій в автоматичному режимі, висловлювались позиції держав-членів ЄС стосовно продовження секторальних санкцій проти Росії, було презентовано інфографіки щодо впливу санкцій проти Росії та російських контрсанкцій на економіку Євросоюзу, а також низку аналітичних коментарів стосовно результатів запровадження санкцій проти Росії. Під час заходу була розглянута перспектива проведення 13 грудня 2018 року засідання Європейської Ради, під час якого державами-членами ЄС буде обговорюватись питання продовження та посилення санкцій щодо РФ. У круглому столі взяла участь головний консультант служби міжнародних зв'язків Представництва Валерія Пахомова.

7 грудня 2018 р. співробітники Представництва взяли участь в тематичних заходах, що відбувались у Парламенті з нагоди 70-ї річниці проголошення Загальної декларації прав людини. Головний консультант служби міжнародних зв'язків Представництва Валерія Пахомова поінформувала про системні численні факти порушення прав людини на тимчасово окупованій території України в Автономній Республіці Крим та позицію Представництва відносно необхідності внесення нагальних змін до Закону України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на ТОТ України» з метою ефективного впливу та блокування неправомірної торговельно-економічної діяльності держави-агресора на окупованому півострові.

8 грудня 2018р. у київському «Довженко-центрі» відбулася публічна дискусія на тему: «Творчість в ув'язненні. Свідчення очевидців» та була презентована англomовна книга «Олег Сенцов». В заходах взяли участь голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, його заступник Ільмі Умеров, Гаяна Юксель, керівник служби міжнародних зв'язків Представництва Євген Самуха та інші. На ряду з творчими та інтелектуальними здібностями О. Сенцова в умовах несвободи було відмічено його мужню громадську позицію, феномен творчості в умовах неволі, досвід боротьби за звільнення. Учасниками зустрічі було зауважено на тому, що вчинки і поведінка українського патріота у російських застінках є актом інтелектуального спротиву, культурним зв'язком з Кримом та Україною. За видавництвом Олександра Красовицького частину тиражу книги «Олег Сенцов» безкоштовно передадуть в українські бібліотеки, державні органи та дипломатичні місії іноземних країн.

10 грудня 2018р. керівник служби міжнародних зв'язків Представництва Євген Самуха взяв участь у круглому столі на тему: «Життя на окупованих територіях та нове загострення зовнішньої агресії. Актуальні проблеми захисту прав і свобод українців», організованому Українським інститутом соціальних досліджень за підтримки Міністерства інформаційної політики України та проведеному у Київському прес-клубі. Серед учасників заходу були: Еміне Джапарова – перший заступник Міністра інформаційної політики України, Рефат Чубаров – голова Меджлісу кримськотатарського народу, депутат ВР України, Борис Бабін - доктор юридичних наук, професор, Олександр Левченко - радник Міністра тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, представники громадських

організацій та експертного середовища. Під час фахової і відвертої дискусії обговорювалися порушення прав громадських діячів в окупованому Криму та реальність притягнення РФ до міжнародно-правової відповідальності, юридична практика відстоювання прав людини на непідконтрольних територіях на останньому прикладі захоплення РФ українських військових моряків, геополітичний контекст цих процесів тощо. За результатами круглого столу його учасниками була прийнята відповідна резолюція.

13 грудня 2018р. у Києві були представлені результати останнього раунду Національної системи моніторингу ситуації з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) в Україні, який регулярно проводить Агентство ООН з питань міграції за фінансуванням ЄС, спільно з Міністерством тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України й Міністерством соціальної політики України. Звіт був презентований керівниками Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні та посадовцями вказаних Міністерств. Серед учасників заходу були співробітники київського офісу Представництва. Результати опитування ВПО свідчать, що вони переважно залишаються у своїх нинішніх місцях проживання, налагоджують відносини з приймаючими громадами та оцінюють свій рівень інтегрованості як досить високий. Разом з тим, вимушені переселенці продовжують залежати від державної допомоги та виявляють низький інтерес до працевлаштування за кордоном. Відмічено, що Міжнародна організація з міграції з 2014р. за підтримки донорів допомогла 300 тисячам ВПО, які взяли участь у програмах гуманітарної допомоги, підтримки самозайнятості та соціального згуртування. Але ця діяльність продовжується, адже потреби постраждалих від російської агресії в Україні залишаються значними.

14 грудня 2018 р. у рамках Проекту ЄС «Підтримка системи географічних зазначень в Україні» відбулась дискусія з питань захисту українських географічних зазначень на території тимчасово окупованого Кримського півострову. У дискусії взяли участь керівник та співробітники Проекту ЄС, представники Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Представництва Президента України в АРК. Під час дискусії обговорювались питання доцільності та перспективи створення і реєстрації єдиного кримського географічного зазначення для вин, яке б охоплювало територію тимчасово окупованого Криму та частину Півдня України, з метою унеможливлення зловживань з використання географічного зазначення «Крим» зі сторони Росії. Також підіймалися питання удосконалення національного санкційного списку стосовно українських виробників вин та гармонізації національних санкцій з європейськими, можливість відновлення діяльності державних підприємств, що виробляли винну продукцію в Криму, їхніх географічних зазначень та звернення до уповноважених міжнародних судових інституцій для відшкодування завданих в тимчасово окупованому Криму країною-окупантом збитків. За результатами представниками було прийнято рішення про необхідність розробки стратегії спільних дій органів державної влади України для запобігання використанню окупаційною владою українських географічних зазначень на ТОТ України Крим.

20 грудня 2018 р. за ініціативи Міністерства культури України та Міністерства інформаційної політики України відбувся круглий стіл на тему: "Порушення гуманітарного права щодо захисту культурної спадщини на території тимчасово окупованого Криму: пошук міжнародно-правових шляхів вирішення". Учасниками круглого столу було обговорено питання запровадження дієвих механізмів зі здійснення державного контролю у сфері охорони культурної спадщини на тимчасово

окупованій території як системи державної політики, з метою забезпечення впровадження комплексної, послідовної та скоординованої діяльності органів державної влади та громадських об'єднань відносно захисту культурних цінностей на ТОТ України Крим. Співробітниками Представництва було зазначено про постійну роботу у сфері моніторингу та реагування на негативний вплив окупаційної влади на стан охорони культурної та історичної спадщини в Криму. Було проінформовано про проведену Представництвом роботу щодо санкцій відносно фізичних та юридичних осіб, які здійснюють незаконні археологічні розвідки та вивозять культурні цінності з ТОТ України в Криму. Констатовано необхідність створення єдиного повного реєстру пам'яток культури та історії Криму для посилення позиції України на міжнародній арені. За підсумками круглого столу будуть підготовлені рекомендації.

21 грудня 2018 р. на круглому столі «Запровадження персональних санкцій як механізм забезпечення захисту прав людини в тимчасово окупованому Криму», іноземними представниками посольств було презентовано закони-аналоги «Акту Магнітського» в своїх країнах як ефективні економічні способи впливу на Російську Федерацію. Учасники круглого столу обговорили структуру, цілі, завдання та мотиви прийняття вказаних законів-аналогів, досвід і результати їх реалізації в іноземних країнах, а також перспективи створення та реалізації аналогів «Актів Магнітського» в контексті проблеми порушення прав людини в тимчасово окупованому Криму. Окремо було проаналізовано позиції Офісу Прокурора Міжнародного кримінального суду щодо можливих злочинів проти людяності та воєнних злочинів, вчинених представниками окупаційної влади в Криму. Захід відбувся за спільної ініціативи Міністерства закордонних справ України, Кримськотатарського Ресурсного Центру, Меджлісу кримськотатарського народу та Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка.

27 грудня 2018 р. у Кримському Домі відбулася публічна розмова з лідером кримськотатарського народу, депутатом Верховної Ради України Мустафою Джемілевим за результатами подій на тимчасово окупованому півострові та навколо Криму у році, що минає. Мустафа Джемілев проаналізував дії російських окупантів з мілітаризації території півострову та переслідування кримськотатарського населення, демографічну та екологічну ситуацію в Криму, ефективність роботи органів влади та правоохоронних структур України, які здійснюють повноваження з питань ТОТ АР Крим, та дієвість підтримки і допомоги Україні у кримських питаннях з боку іноземних держав і міжнародних організацій. Він окреслив орієнтири подальшої боротьби за деокупацію Криму в умовах найближчих виборів Президента і Парламенту України та постійних змін міжнародної обстановки. Також Мустафа Джемілев відмітив завершення роботи за дорученням Президента України робочою групою з підготовки змін до Конституції України стосовно національної автономії на території Криму та виразив сподівання, що їх найближчим часом затвердить Конституційна комісія, прийме у першому читанні діючий склад Верховної Ради України та направить до Конституційного суду України. У заході взяли участь співробітники Київського офісу Представництва.

7. Організаційно-кадрова робота Представництва

Державна політика у сфері державної служби у Представництві у грудні 2018 року реалізовувалась із дотриманням вимог Конституції України, Закону України «Про державну службу» та інших законів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України та Національного агентства України з питань державної служби.

Структура Представництва, затверджена Указом Президента України від 20 січня

2016 року № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 221/2017 від 17.08.2017), налічує: три політичні посади – Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим, Першого заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим та заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим; посаду Керівника апарату Представництва та шість служб.

Державні службовці окремих структурних підрозділів Представництва, тимчасове розміщення яких визначено Указом Президента України від 20 січня 2016 року № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» (із змінами) у місті Києві, здійснюють свої повноваження у місті Києві за адресою: вул. Петра Болбочана, 8, корп. 1.

Повноваження керівника державної служби у Представництві відповідно до Закону України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу» здійснює Керівник апарату, здійснення повноважень якого у Представництві забезпечує державний службовець, на якого покладено виконання обов'язків служби управління персоналом.

Штатна чисельність Представництва станом на 31 грудня 2018 р. складає 28 одиниць. Вимоги стосовно дотримання співвідношення в державному органі посад категорій «А» і «Б» до його штатної чисельності не більше ніж 1 до 3, враховані відповідно до Закону України «Про державну службу».

Фактична чисельність працюючих у Представництві на кінець звітної періоду складає 22 особи (у листопаді – 23), з них 1 – особа, яка займає політичну посаду, 20 – державні службовці, 1 – робітник, зайнятий обслуговуванням державного органу (водій).

На сьогоднішній день, з часу звільнення 07 грудня 2018 р. Бабіна Б.В., посада Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим вакантна.

Станом на 31 грудня 2018 року у Представництві налічується 6 вакантних посад, з яких, 2 політичні посади та 4 посади державної служби, у т.ч. 1 керівна.

18 грудня 2018 року у Представництві оголошено конкурс на зайняття вакантних посад державної служби:

- головного консультанта служби правового аналізу;
- головного консультанта служби з питань реінтеграції та деокупації Автономної Республіки Крим;
- головного консультанта аналітично-інформаційної служби на період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку основного працівника.

Інформацію з даного питання оприлюднено на сайтах Національного агентства України з питань державної служби та Представництва.

Прийнятих протягом звітної періоду не було, звільнених – 1 особа, яка займає політичну посаду Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим.

Військовий облік призовників і військовозобов'язаних у Представництві здійснюється відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2016 р. № 921.

Ведення, облік та зберігання особових справ державних службовців у

Представництві здійснюється з метою системного відображення вступу, проходження та припинення ними державної служби, відповідно до Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців, затвердженого наказом Національного агентства України з питань державної служби від 22 березня 2016 р. № 64.

Надання щорічних відпусток здійснюється у порядку та на умовах, визначених законодавством про працю. Виконання графіка щорічних відпусток працівників Представництва на 2018 рік забезпечується вчасно та знаходиться на постійному контролі у керівництва Представництва.

До кримінальної відповідальності посадові особи Представництва не притягувалися.

За додержанням законодавства про працю та про державну службу у Представництві здійснюється постійний контроль. Приділяється належна увага забезпеченню необхідних умов для високопродуктивної праці, зміцненню трудової та виконавської дисципліни.

8. Фінансова діяльність Представництва

Фінансова діяльність Представництва здійснюється відповідно до Законів України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р., «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 40 (зі змінами), Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 р. № 11, наказу Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 р. №1203 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі», Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 13.02.2012р. №333, Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 06.06.2012 року № 687 та інших нормативно - правових актів, які регламентують фінансову діяльність бюджетних установ.

Для обліку бюджетних коштів в Головному управлінні Державної казначейської служби України у Херсонській області відкрито реєстраційний рахунок за КПКВК ДБ 0301010 «Обслуговування та організаційне, інформаційно - аналітичне, матеріально - технічне забезпечення діяльності Президента України та Адміністрації Президента України».

Протягом грудня 2018 року службою фінансового та матеріально - технічного забезпечення, в повному обсязі та у визначені терміни, підготовлено та надано наступну інформацію, а також фінансову, бюджетну, бухгалтерську, податкову та іншу звітність:

1) до Управління фінансів та Управління бухгалтерського обліку Державного управління справами:

-«Оперативні дані про виконання державного бюджету за програмами ДУС», відповідно до затвердженого кошторису та плану асигнувань загального фонду державного бюджету за КПКВК ДБ 0301010 щодо проведених витрат Представництвом на визначену звітну дату;

-«Інформацію щодо стану розрахунків за енергоносії та житлово-комунальні послуги» на визначену звітну дату;

-пропозиції щодо виділення асигнувань загального фонду державного бюджету для забезпечення діяльності Представництва у межах затверджених лімітів на грудень 2018 року;

-пропозиції щодо перерозподілу кошторисних призначень між кодами економічної класифікації видатків, у межах затвердженого кошторису та плану асигнувань на

відповідний звітний період, з детальними обґрунтованими розрахунками, з метою ефективного та раціонального використання коштів державного бюджету України для забезпечення діяльності Представництва;

-опрацьовано довідки головного розпорядника коштів щодо коригування кошторисних призначень та помісячного плану асигнувань на грудень 2018 року;

-з метою ефективного і оперативного управління фінансовими ресурсами, на запит інформацію щодо прогнозного обсягу видатків до кінця бюджетного року;

-на підставі лімітної довідки про бюджетні асигнування, отриманої від Державного управління справами - головного розпорядника бюджетних коштів, складено та надано на затвердження проект кошторису та плану асигнувань Представництва на 2019 рік, з детальними розрахунками в розрізі кодів економічної класифікації видатків;

2) до ГУ Державної казначейської служби України у Херсонській області:

-форму № 7д за окремими розділами бухгалтерського обліку через електронну систему АС «Є — Звітність» на визначену звітну дату;

-опрацьовані довідки головного розпорядника коштів щодо коригування кошторисних призначень та помісячного плану асигнувань для подальшого використання у роботі;

-складено та надано, для подальшої обробки інформації в електронному вигляді та на паперових носіях, 169 поточних розрахунково - платіжних документи (юридичні та фінансові зобов'язання, платіжні доручення, реєстри) у розрізі кодів економічної класифікації видатків;

-підготовлено та надано документи для скасування посиленого сертифікату відкритого ключа електронного цифрового підпису для фінансових документів та подання звітності, звільненого в грудні Постійного Представника Президента України в АР Крим;

3) до ГУ Державної фіскальної служби України у Херсонській області:

-щомісячну звітність про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для формування бази даних Пенсійного фонду України на визначену чинним законодавством звітну дату;

-«Повідомлення про прийняття працівників на роботу» у визначені законодавством терміни;

4)до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Херсонській області:

-Заяви - розрахунки для виплати допомоги по тимчасовій втраті працездатності на підставі опрацьованих лікарняних листків працівників;

5) до АТ «Херсонобленерго»:

-підготовлено та надано звіт про обсяги спожитої електричної енергії, для контролю за встановленими лімітами на послуги електропостачання на визначену угодою дату;

Крім того, протягом грудня, фахівцями служби фінансового та матеріально - технічного забезпечення здійснювалась інша поточна фінансова, планово - економічна та бухгалтерська робота, зокрема, перевірка та обробка первинних документів з відображенням кореспонденції рахунків, згідно затверджених національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а саме: контроль за надходженням та використанням бюджетних коштів, обліку активів, юридичних та фінансових зобов'язань, нарахуванням амортизації, розрахунків за авансовими звітами на відрядження та ін., розрахунками за спожиті комунальні послуги, розрахунки із заробітної плати в розрізі структури виплат та інших обов'язкових розділів бухгалтерського обліку. Робота здійснюється з суворим дотриманням чинної законодавчої та нормативної бази щодо норм використання, правил нарахування та

відображення фінансових результатів діяльності установи, складання відомостей аналітичного обліку розрахункових операцій, меморіальних ордерів і формування «ЖУРНАЛ-ГОЛОВНОЇ» та бухгалтерського балансу для наступного подання фінансово-бюджетної звітності. Робота здійснюється з використанням програмних комплексів: «Фінансові документи - МЕРЕЖА», СДО «Клієнт-Казначейство», «М.Е.Дос. модуль «Звітність», системи електронного банкінгу «iBank», АС «Є-Звітність» та ін., відповідно до затверджених національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та вимог, передбачених законодавчими та нормативними актами, що регламентують облікову політику в державному секторі.

Підготовлено та надано пакет документів до Центру сертифікації ключів щодо анулювання та блокування сертифікату відкритого ключа електронного цифрового підпису, у зв'язку зі звільненням, та щодо формування та надання нового електронного цифрового підпису.

Відповідно до Закону України «Про відкритість використання публічних коштів», на підставі первинних бухгалтерських документів, відображалась поточна фінансова інформація, щодо використання коштів Державного бюджету для подальшого оприлюднення на єдиному веб-порталі Міністерства фінансів України «Є-DATA», у визначені законодавством терміни та обсягах.

З метою виконання покладених на Представництво функцій, в частині здійснення господарської діяльності для забезпечення сталої роботи всіх служб, протягом грудня опрацьовано 8 договорів, для закупівлі товарів, робіт (послуг), у межах кошторису та плану асигнувань (зі змінами), затвердженими Державним управлінням справами на відповідний звітний період 2018 року.

За дорученням керівництва вирішувалися інші поточні питання щодо забезпечення діяльності Представництва, у т.ч. надавалися відповіді на листи установ і організацій за напрямком діяльності служби. Протягом місяця здійснювалась підготовка проектів розпорядчих документів з поточних питань діяльності Представництва.

Службою фінансового та матеріально - технічного забезпечення здійснюється постійний контроль за дотриманням штатної та фінансової дисципліни, своєчасним та повним утриманням та перерахуванням до відповідних бюджетів сум податків, внесків, зборів, а також за дотриманням встановлених лімітів та нормативів при використанні фінансових, матеріальних та енергоресурсів.

Крім того, систематично здійснюється моніторинг, вивчення та застосування в практиці оновленої законодавчої та нормативної бази з фінансових, планово - економічних та кадрових питань, а також за всіма розділами бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема з питань казначейського обслуговування та складання фінансової, бюджетної, податкової звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів.

Заборгованість по заробітній платі, платежах за отримані комунальні та інші послуги відсутня.

**Перший заступник Постійного Представника
Президента України
в Автономній Республіці Крим**

Ізет Гданов

